

CAPITAL

Publicație bilingvă a Comisiei Naționale a Pieței Financiare

Decizii ale Consiliului de Administrație al Comisiei Naționale a Pieței Financiare

2

Bucuria și tristețea toamnei care vine

3

Monitor al pieței financiare

Market

http://www.capital.market.md Nr.33-34 (807)
Miercuri, 21 august 2019 Preț: 7 lei

CNPF a inițiat amendarea reglementărilor în creditarea nebancară

Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF) a elaborat și inițiază procedura de promovare a proiectului Legii de modificare a unor acte legislative, scopul de bază al căruia constă în minimizarea riscurilor de supra-îndatorare a consumatorilor-persoane fizice și protejarea beneficiarilor de produse de creditare nebancară. După consultarea și avizarea proiectului de lege de către Guvern și instituțiile interesate, documentul urmează să fie expediat Parlamentului spre adoptare.

Obiectivul proiectului de amendamente vizează îmbunătățirea cadrului legal aferent activității organizațiilor de creditare nebancară (OCN) în vederea protejării drepturilor consumatorilor, precum și aducerea în concordanță a unor legi din domeniul de reglementare care au tangență cu activitatea organizațiilor de creditare nebancară, cu prevederile Legii nr. 1/2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancară.

În cadrul conferinței de presă, organizată marți, 20 august, vicepreședintele CNPF, Iurie Filip, a subliniat că, deși sectorul OCN înregistrează un trend ascendent, există anumite riscuri care însotesc această dezvoltare spectaculoasă, cel mai vizibil fiind supra-îndatorarea populației. "Prin proiectul dat de modificări, autoritatea de supraveghere propune introducerea unor norme și pârghii de atenuare a riscurilor cuantificate pe piață ce țin de costurile supradimensionate și nejustificate ale împrumuturilor – riscuri, care au fost observate, inclusiv de experții internaționali", a menționat vicepreședintele CNPF.

În context, șefa Direcției generale creditare nebancară din cadrul CNPF, Alina Cebotariov, a informat că modificările propuse au fost consultate cu instituțiile financiare internaționale și vor permite temperarea gradului de împovărire a populației prin introducerea de noi reglementări de creditare responsabilă, inclusiv cerințe privind condițiile și modul de evaluare a capacitații clientului de rambursare a creditului nebancar.

Potrivit proiectului de modificări, OCN urmează să raporteze la birourile istoriilor de credit, fapt ce va permite entităților de a se proteja de creditarea multiplă a unor persoane neoneste și de a curma practicile abuzive de inducere în eroare a consumatorilor.

O altă modificare propusă vizează anumite concretizări referitor la interzicerea acceptării de către OCN a fondurilor rambursabile de la public, care reprezintă o precondiție conceptuală privind modul de desfășurare a activității de către OCN.

De asemenea, în vederea excluderii practicilor abuzive de acordare a împrumuturilor pe termen scurt cu aplicarea unor costuri exagerate, CNPF propune plafonarea costurilor aferente unui credit nebancar sau leasing financiar (dobândă, comisioane, penalități etc.), astfel încât valoarea acestora să nu depășească valoarea împrumutului initial contractat. Totodată, pentru împrumuturile acordate persoanelor fizice în sumă de până la 50 mii de lei, se propune interzicerea modificării condițiilor

contractuale în defavoarea clientului, care presupun o supra-plată față de OCN.

De menționat că, în conformitate cu Legea cu privire la OCN, în vigoare de la 1 octombrie 2018, CNPF i-au fost conferite atribuțiile de supraveghere a organizațiilor de creditare nebancară, respectiv desfășurarea activității în acest domeniu fără autorizarea instituției de supraveghere este interzisă.

Conform datelor CNPF, la 1 iunie 2019, activele detinute de organizațiile de creditare nebancară se cifrează sub 10 miliarde de lei, fiind în creștere cu 65%, față de aceeași perioadă a anului trecut. De asemenea, s-a majorat semnificativ și portofoliul de împrumuturi și leasing financiar, care atinge aproape 8,5 miliarde lei, având un spor de 2/3, în comparație cu 1 iunie 2018. Numărul beneficiarilor de credite nebancare a ajuns sub 465 mii de persoane, iar valoarea medie a unui împrumut a constituit peste 18 mii lei.

Serviciul de presă al CNPF

ANUNȚ

privind inițierea elaborării proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 171/2012 privind piața de capital

23.07.2019

Comisia Națională a Pieței Financiare

anunță inițierea procesului de elaborare a proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 171/2012 privind piața de capital.

Proiectul Legii urmează să fie elaborat în scopul executării Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de dezvoltare a pieței financiare nebancare pe anii 2018–2022, modificările fiind condiționate și de necesitatea armonizării cadrului normativ în domeniul pieței de capital la acquis-ul comunitar, dar și la cele mai bune practici în domeniu, fiind luate în considerare inclusiv propunerile formulate de către expertii polonezi în cadrul proiectului de TWINNING MD14/ENP/FI/17 „Desvoltarea și consolidarea capacităților operaționale și instituționale ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare, în domeniul reglementărilor și supravegherii prudentiale”.

În vederea eficientării procesului de elaborare a proiectului de lege menționat, solicităm respectuos implicarea activă a tuturor subiecților interesați prin prezentarea propunerilor în acest sens.

Propunerile urmează să fie transmise până la data de 01 septembrie 2019, în format electronic, la adresa: valeriu.popa@cnpf.md.

Persoana de contact: Valeriu Popa, șef direcție, Directia reglementare – autorizare, tel: 0 (22) 859 567.

Monitor al pieței financiare

Market

http://www.capital.market.md Nr.33-34 (807)
Miercuri, 21 august 2019 Preț: 7 lei

Exporturile moldovenești au nevoie de stimulente

5

ISSN 1857-1212

Curs valutar
21.08.2019

Valuta	Rata	Cursul
USD	1	17.7181
EUR	1	19.6362
UAH	1	0.7038
RON	1	4.1511
RUB	1	0.2654

CAPITAL Market

ÎN ATENȚIA SOCIETĂȚILOR PE ACȚIUNI!

Recepționarea anunțurilor și raportelor anuale se efectuează la adresa:

ziarulcm@gmail.com
tel.: 022 22-12-87;
fax: 022 22-05-03

Spre atenția cititorilor!

Ziarul „Capital Market” poate fi procurat în următoarele găsiere raionale ale „MOLDPRESA”

Bălți: №132; 133; 156

Comrat: №169

Cahul: №170

Orhei: №150

Hîncești: №161

Soroca: №223

În afară de aceasta, oricare număr al ziarului sau copia acestuia pot fi procurate la sediul redacției „Capital Market” pe adresa: mun. Chișinău, str. V. Alecsandri, 115.

În atenția societăților pe acțiuni, participanților profesioniști ai pieței financiare nebancare, abonaților și cititorilor!

Echipa ziarului Capital Market ține să vă felicite cu ocazia sărbătorilor naționale Ziua Independenței Republicii Moldova și Limba Noastră. Totodată, anunțăm că următorul număr al ziarului va apărea în data de 4 septembrie 2019.

INVITAȚIE DE COLABORARE!

I.P. Ediția Periodică „Capital Market” lansează o propunere de colaborare pentru agenții și companiile de publicitate.

Telefon de contact – 022 22 9445,
email – gt@capital.market.md

Decizii ale Consiliului de Administrație al Comisiei Naționale a Pieței Financiare

În cadrul ședinței ordinare din 19 august 2019, Consiliul de Administrație al Comisiei Naționale a Pieței Financiare (CNPF), potrivit competențelor conferite de legea-cadru, a aprobat decizii ce vizează piața financiară nebancară, mai cu seamă:

I. REGLEMENTARE

- Hotărârea cu privire la forma și conținutul formularului "Constatare amiabilă de accident", normele aferente procedurilor de utilizare a formularului, precum și quantumul maxim de despăgubire la avariera sau distrugerea de bunuri în cazul aplicării procedurii de constatare amiabilă a accidentului de autovehicul. Formularul conține două pagini autocopiatice, cu desen de fon imprimat offset, ambele având aceeași valoare juridică. De menționat, că procedura de constatare amiabilă a accidentului de autovehicul poate fi aplicată pentru toate accidentele rutiere survenite pe teritoriul R. Moldova, în urma cărora au rezultat numai daune materiale nesemnificative și în care au fost implicate doar două autovehicule, cu respectarea cumulativă și a altor condiții prevăzute de art. 181 alin. (3) din Legea nr. 414/2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule. În acest sens, în cazul unui accident în care au fost implicate două vehicule și care s-a soldat doar cu pagube materiale, ambii conducători auto implicați în accident vor completa și vor semna formularul „Constatare amiabilă de accident” potrivit modelului stabilit, cu prezentarea ulterioară a acestuia către asigurător, nefiind necesară prezentarea șoferilor pentru documentarea accidentului la Poliție, exceptându-se astfel și sancțiunea contravențională. Formularul va facilita colectarea rapidă a tuturor informațiilor necesare și soluționarea cererilor de despăgubire, fiind distribuit asigurașilor de către asigurători la perfectarea contractelor de asigurare sau la cerere. De asemenea, hotărârea CNPF stabilește quantumul maxim de despăgubire în cazul aplicării procedurii de constatare amiabilă de accident în mărime de 10.000 lei, care a fost calculat reieșind din valorile

indicatorilor înregistrări de companiile de asigurări în perioada anilor 2010–2018.

II. AUTORIZARE

- Înregistrarea în Registrul de stat al valorilor mobiliare a acțiunilor plasate la înființarea SA „APĂ-CANAL CAHUL” în sumă de 7 100 000 lei în număr de 71 000 acțiuni ordinare nominative cu valoarea nominală de 100 lei, din contul aporturilor nebănești și a mijloacelor bănești;
- Reperfectarea licenței de societate de investiții eliberată Băncii Comerciale „MOBIASBANCĂ-Groupe Societe Generale” SA, prin schimbarea denumirii din Banca Comercială „MOBIASBANCĂ-Groupe Societe Generale” SA în „Mobiasbanca-OTP Group” SA;
- Avizarea admiterii spre tranzacționare pe piață reglementată a valorilor mobiliare emise de SA „PLAIFRUCT” și SA „SUCCES-COM”;
- Înregistrarea de stat privind constituirea OCN „TIME FINANCE” SRL, aprobată prin decizia asociațialui unic din 16.07.2019;
- Aprobarea dnei Victoria Antoci în funcția de contabil-șef al SA „ACORD GRUP” SA și, respectiv, a dnei Angela Zaiet în funcția de contabil-șef intermar al CA „GALAS” SA;
- Retragerea licenței BAR „LUMEA ASIGURĂRILOR” SRL pentru dreptul de a desfășura activitate de intermediere în asigurări și/sau reasigurări;
- Aprobarea numirii dlui Andrian Crudu în funcția de administrator al BAR „HERMINA” SRL.

III. SUPRAVEGHERE

- A luat act de rezultatele controlului complex al respectării de către AEI „GRIMĂNCĂUȚI” a legislației în domeniul asociațiilor de economii și împrumut pentru perioada de activitate 01.06.2016-31.05.2019. În context, CNPF a inițiat procedura de tragere la răspundere contravențională a directorului executiv al AEI „GRIMĂNCĂUȚI” potrivit Codului contravențional, aplicând, în acest sens, avertisment administratorilor entității în cauză pentru nerespectarea cadrului normativ aferent spărei.

Serviciul de presă al CNPF

Parlamentul a adoptat proiectul modificărilor legislative la politica bugetar-fiscală, convenite cu FMI

Inițiativa legislativă a Guvernului a fost adoptată cu majoritatea voturilor deputaților în două lecturi. Astfel, potrivit documentului, taxele de poluare a mediului vor crește cu 20% din 2020, nu cu 50%, așa cum a fost planificat anterior, iar tichetele de masă oferte de angajatori ca motivație nemonetară pentru angajați, ca și până acum, vor fi scutite de impozitul pe venit și contribuții la fondul de asigurări sociale medicale, dar contribuțile de asigurări sociale vor fi reținute din sumele tichetelor (18% de la angajator și 6% de la salariat). Cota TVA, redusă anterior, în sectorul HoReCa va fi majorată de la 10% la 20%.

Proiectul de lege prevede, de asemenea, că de scutirea personală să beneficieze doar persoanele cu un venit anual mai mic de 360 de mii de lei. Se propune aplicarea impozitării de bază pentru căștigurile de capital: 100% pentru persoanele juridice și 50% – pentru persoane fizice; valoarea impozitului de la sursa de venit va crește de la 7% la 12%.

Din Codul fiscal vor fi excluse prevederile care permit reducerea veniturilor impozabile cu 500 de mii de lei la evaluarea veniturilor prin metode indirecte, vor fi anulate interdicțiile pe controalele fiscale efectuate la agenții economici pentru perioada până la 1 ianuarie 2018. Persoanele fizice care primesc mărfuri în valoare de peste 200 de euro de la persoanele juridice (B2C) prin poșta internațională vor plăti TVA, taxe vamale și accize. În același timp, limitele actuale pentru categoriile și metodele rămase

de importare a mărfurilor vor rămâne neschimilate: limita neimpozabilă pentru persoanele fizice care importă mărfuri va fi de 300 de euro pentru transportul terestru sau 430 de euro pentru transportul aerian și maritim.

Ministrul Finanțelor, Natalia Gavrilița, a menționat că modificarea și completarea legislației vamale și fiscale este una dintre condițiile pentru reluarea programului de cooperare cu FMI. Ea a menționat că principalul obiectiv al proiectului de lege este de a acoperi „gaura” din bugetul de stat care a apărut ca urmare a măsurilor preelectorale luate în 2018 de autoritățile anterioare, de a păstra toate cheltuielile și investițiile sociale planificate și, de asemenea, de a relua finanțarea partenerilor externi.

În cadrul discuțiilor, unii deputați au menționat neprofessionalismul cu care a fost elaborat documentul și au solicitat o analiză mai profundă a impactului măsurilor propuse. După ce proiectul de lege a fost aprobat în prima lectură, s-a propus examinarea acestuia

în cadrul sesiunii de toamnă a parlamentului, dar, ca urmare, deputații au adoptat documentul în a doua lectură cu votul a 55 de deputați.

Reamintim că autoritățile moldovenești așteaptă să primească în acest an următoarea tranșă a împrumutului de la FMI în valoare de 46,5 milioane USD, cu condiția implementării măsurilor preliminare convenite cu Fondul. La acest acord s-a ajuns la începutul lunii iulie, pe baza rezultatelor misiunii de evaluare a FMI. Atunci, la nivel de experti, s-a ajuns la un acord cu privire la rezultatele rapoartelor 4 și 5 ale programului de reformă economică de 3 ani susținut de FMI. Acest acord ar trebui aprobat de către conducerea FMI și Consiliul Executiv. Examinarea de către Consiliul Executiv poate avea loc în septembrie, sub rezerva punerii în aplicare a măsurilor preliminare convenite de către autorități pentru a asigura sustenabilitatea finanțelor publice, pentru a crește disciplina fiscală și pentru a restabili sectorul bancar.

InfoMarket

În situații de urgență, BNM va putea oferi asistență de lichiditate numai băncilor solide și viabile care se confruntă cu probleme temporare de lichiditate

Deputații au aprobat proiectul, în prima și a doua lectură. Potrivit modificărilor legislative, Banca Națională a Moldovei va avea posibilitatea de a oferi asistență de lichiditate în situație de urgență (credite de urgență) doar unei bănci solvabile și viabile.

Astfel, au fost anulate prevederile ce au permis acordarea de asistență de lichiditate celor trei bănci comerciale insolvențabile. Modificările sunt concepute pentru prevenirea situațiilor în care a ajuns Banca de Economii, astfel încât nicio bancă comercială din Moldova nu va mai oferi irresponsabil credite neperformante, bazându-se pe asistență de lichiditate din partea Băncii Naționale.

Parlamentul a aprobat aceste modificări legislative pentru a defini noțiunea de „asistență de lichiditate în situație de urgență”, ceea ce va însemna furnizarea de lichiditate de către Banca Națională din fondurile proprii către o bancă solvabilă și viabilă care se confruntă cu probleme temporare de lichiditate sau orice altă formă de asistență de urgență care ar putea duce la o creștere a volumului fondurilor Băncii Naționale, fără ca o astfel de tranzacție să facă parte din politica monetară.

Un nou articol este introdus în lege, potrivit căruia, pentru a asigura stabilitatea sistemului financiar, Banca Națională va putea oferi asistență de lichiditate la discreția sa în situații de urgență numai băncilor solide și viabile care se confruntă cu probleme temporare de lichiditate. Asistența de lichiditate trebuie să fie asigurată cu activele băncii sau garanțiilor de stat relevante. Se prevede că o astfel de asistență de lichiditate de urgență poate fi oferită pentru o perioadă de până la 3 luni cu posibilitate de prelungire în cazuri excepționale până la 1 an de la data acordării împrumutului în baza condițiilor stabilite de Comitetul Executiv al BNM.

Se preconizează că asistența de lichiditate de urgență va fi oferită la o rată a dobânzii care depășește rata aplicată de Banca Națională operațiunilor sale de creditare, inclusiv creditarea concesională permanentă. Proiectul de lege aprobat de parlament actualizează, de asemenea, cadrul legal privind rezervele obligatorii pentru controlul monetar și gestionarea lichidităților.

Parlamentul a aprobat în a doua lectură modificări la Legea bugetului de stat pentru anul 2019

Parlamentul a aprobat în a doua lectură modificări la Legea bugetului de stat pentru anul 2019, care prevăd o reducere a veniturilor și cheltuielilor și o creștere a deficitului. În anul 2019, veniturile bugetului de stat vor constitui 40 633 531,5 mii lei, cheltuielile – 46 336 817,6 mii lei, iar deficitul – 5 703 286,1 mii de lei.

Proiectul de lege prevede diminuarea veniturilor cu 1 492,0 mil. lei, iar a cheltuielilor – cu 1 327,4 mil. lei și majorarea deficitului bugetului de stat cu 164,6 mil. lei.

Proiectul ajustează indicatorii bugetari la venituri, cheltuieli și deficitul bugetar, reieșind din reestimarea prognozelor la principali indicatori macroeconomici și tendințele în executarea bugetului de stat în semestrul I al anului curent, revizuirea programelor de cheltuieli, precum și deblocarea finanțării suportului bugetar din partea donatorilor.

Motivul revizuirii veniturilor bugetare a constituit o nouă prognoză a indicatorilor macroeconomici, care au fost actualizați în comun cu expertii FMI, precum și dinamica impozitelor și taxelor în prima jumătate a anului 2019.

În ceea de-a doua lectură a documentului, principali parametri bugetari (venituri, cheltuieli, deficit aprobat la 31 iulie în prima lectură) nu s-au schimbat și a fost convenită doar redistribuirea unor fonduri pe industrie.

ANRE a majorat tariful pentru furnizarea de energie electrică consumatorilor casnici cu aproape 5,6%: de la 179 la 189 bani pentru 1 kW/h, fără TVA

Decizia corespunzătoare a fost luată în cadrul unei ședințe a Consiliului Administrativ al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică din 16 august.

În același timp, pentru consumatorii Gas Natural Fenosa Furnizare Energie, ai căror instalații electrice sunt conectate la rețele de distribuție de tensiune medie (6-10 kW), tariful este redus cu 7 bani – de la 160 la 153 bani pentru 1 kW/h, iar pentru cei conectați la rețele de tensiune înaltă (35-110 kW) – tariful a crescut cu 4 bani – de la 134 la 138 de bani pentru 1 kW/h.

În același timp, tarifele de distribuție a energiei electrice au fost stabilite: pentru rețelele de tensiune joasă (0,4 kW) – 62 de bani pentru 1 kW/h, fără TVA (anterior – 58 de bani), tensiune medie (6-10 kW) – 26 bani pentru 1 kW/h fără TVA (39 bani), tensiune înaltă (35-110 kW) – 12 bani pentru 1 kW/h fără TVA (fără modificări).

La stabilirea tarifelor, a fost luată în considerare prognoza ratei inflației medii anuale pentru 2019 la 4,8% și a ratei de schimb a MDL față de USD (conform Băncii Naționale pentru perioada 1 ianuarie – 8 august 2019) la nivelul de 16,58 lei.

Noile tarife vor intra în vigoare după publicarea în Monitorul Oficial. Ultima ajustare a tarifelor pentru furnizarea și distribuția de energie electrică a fost realizată de ANRE pe 15 iunie 2018. Atunci, tariful pentru furnizarea energiei electrice a fost redus, în medie, cu 10%.

Pretul la energia electrică furnizată de Gas Natural Fenosa Furnizare Energie consumatorilor casnici a fost stabilit la nivel de 179 de bani pentru 1 kW/h.

InfoMarket

Bucuria și tristețea toamnei care vine

Aurul strugurilor scăpind de după frunzele din vîi e ca o amenințare. Un firav sentiment de teamă face ca această toamnă să fie un pic diferită de toamnele noastre mai vechi. O ședință organizată la Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului a adunat oameni care trăiesc această teamă, dar care, în același timp, încearcă să găsească soluții pentru o situație extrem de complicată. Vine toamna, strugurii adună zahăr din soarele dănic al lunii august, însă beciurile ţării încă mai păstrează mult, foarte mult vin.

Ședința vinificatorilor a fost prezintă de doamna ministră a agriculturii. Deși s-au arătat destul de marcate de problemele curente, au avut destul spațiu și probleme de ordin strategic, probleme legate eminentamente de viitorul domeniului. Abordarea este una pe deplin corectă, așa cum gândirea și asumarea unei strategii de durată face ca dificultățile să fie evitate cu mult înainte de ivirea lor de după orizont. Da, există un plan de dezvoltare a industriei, însă acesta expiră deja în anul 2020. Mai mult decât atât, evoluția schimbărilor în viticultură și vinificație este una extrem de rapidă, timpul operând intervenții greu de prevăzut la momentul elaborării documentului respectiv.

Sectorul este puternic conectat la piața externă, ceea ce ne obligă să ținem cont sau chiar să acționăm în funcție de tendințele mondiale. Necunoașterea sau neglijarea acestor tendințe influențează în cel mai direct mod prezența noastră pe piața lumii, influențează exporturile și ne poate trece pe linie moartă. Tendințele mondiale trebuie să se reflecte în tendințele interne, în politicele statului care sunt parte importantă a interesului național.

Cei prezenți la discuția inițiată de minister au făcut trimisie la un șir de probleme, a căror nesoluționare creează tensiuni și împiedică buna dezvoltare a ramurii. Producătorii de vinuri și-ar dori foarte mult semnarea unui acord de liber schimb cu China, or piața acestei țări este una extrem de tentantă. Este cea mai mare piață de vinuri din lume, numărul consumatorilor de vin este în creștere, iar penetrarea acestei zone echivalează cu un adevărat act de curaj. De ce? Pentru că la fel de atrăgătoare este și pentru toți ceilalți producători de vinuri, mulți dintre aceștia având deja trecut testul calității. Piața chineză devine din ce în ce mai exigentă pe

dimensiunea calității vinurilor. În plus, China cere cantități extrem de mari, condiție pe care Moldova nu o poate asigura în totalitate, chiar dacă, de cele mai multe ori, operăm cu cifre foarte și foarte mari în procesul estimării cantităților pe care le deținem.

Au fost abordate și subiecte mai vechi, unul dintre acestea fiind problema certificării. Costurile certificării influențează negativ prețul vinului. Obținerea unui certificat în Spania, bunăoară, costă șapte euro, pe când în Moldova producătorul trebuie să scoată din buzunar peste cincizeci de euro. Desigur, despre certificare s-a vorbit de atâtea și atâtea ori, încă subiectul devine unul plăcăsitor. Mai puțin însă, pentru producătorii de vinuri.

Și totuși, majoritatea celor prezenți la discuție au venit, fiind preocupati de problemele recoltării din acest an. Este un an în care plantațiile de viță de vie se arată a fi extrem de generoase. În principiu, acestea nu prea ţin cont de stocurile pe care le avem, însă, oricum, recolta de struguri este expresia investițiilor pe care le facem pe parcursul unui an agricol. Există operațiuni obligatorii, iar ele au costurile lor, inclusiv forța de muncă pe care o vedem tot mai deficitară și tot mai scumpă. Cumulativ, aceste costuri formează costul final, iar apoi și prețul afișat pe lada cu struguri.

Teoretic, e ordine-n toate. Teoretic, la această dată avem parcursă cea mai mare parte a drumului dintre curățări și cules, însă scena finală se arată a fi una tristă de tot. Scriu, având în scaunul de alături un producător de struguri, venit la Chișinău pentru a raporta stocurile de vinuri. Îl sună cineva la telefon. Discuția e scurtă de tot: Codreanca nu se întrebă în România. Codreanca, își struguri frumoși cum nici prin abecedar nu întâlnesci, ar putea rămâne pe butuc. Să faci vin? Cum să faci vin din Codreanca? Si chiar dacă faci, cine are nevoie de vinul tău. Dar nu e vorba doar de Codreanca. Toată poama are,

la capăt de drum niște întrebări dintre cele menționate mai sus.

Fabricile au stocuri mari de vinuri. Foarte mari. Pentru că în general, în plan mondial s-a atestat una dintre cele mai sălbatici creșteri a stocurilor. E drept, există niște capacitați pe icicolo, însă procesatorii au deja proprietatea plantației și ei vor procesa înainte de toate struguri de pe aceste plantații. Apoi, nu e exclus să deschidă porțile și pentru ceilalți proprietari de vii. Se spune că actualmente în țară mai există aproximativ trei mii de deținători de plantații mici. Se mai spune că anul curent este unul decisiv pentru ei și că, un preț sub doi lei îi va obliga să le defrișeze. Si astă, după ce s-au investit suficiente mijloace pentru creație și întreținerea lor. Golul pe care îl vor lăsa aceste defrișări ar putea influența rău starea de lucruri în domeniul respectiv. Unele dintre aceste plantații au fost create beneficiind de suport acordat de stat. Ce ne-a lipsit atunci și ce ne lipsește acum: clarivizune sau politici cu bătăie lungă.

Stocurile vor rămâne încă mult pe agenda discuțiilor. Unii dintre cei preocupati văd soluționarea problemei prin distilarea vinurilor. Deși distilarea nu este nici ea ușoară, ea nu rezolvă problema în totalitate. Pur și simplu povara se ia de pe umerii procesatorilor pentru a fi trecută pe umerii celui care poartă la brâu cheia beciurilor în care divinul adună zile și ani. În plus, de multe ori este vorba de vinuri cu concentrație mare de SO₂, iar astă nu garantează aproape deloc o bună calitate.

Din căte știu, în zilele care vin, viticultorii și vinificatorii se vor întâlni și la Chișinău. Mai știu că doamna ministră a agriculturii pleacă în China unde va fi însoțită de reprezentanți ai domeniului. Si mai știu că măine-poimăine va fi toamnă. Un anotimp care, de cele mai multe ori, ne bucură, dar care acum ne-ar putea întrista.

Constantin OLTEANU

Moldova pledează pentru creșterea cotelor de export a producției agricole în UE

Declarația a fost făcută de ministrul afacerilor externe și integrării europene, Nicu Popescu, la o întrevadere cu șeful delegației Uniunii Europene, Peter Michalko, cu care a discutat stadiul actual al relațiilor bilaterale moldo-comunitare, asistența financiară acordată Republicii Moldova de către Uniunea Europeană, implementarea reformelor, precum și agenda reuniunilor RM-UE.

În contextul discuțiilor despre schimburile comerciale cu Uniunea Europeană, ministrul Nicu Popescu a subliniat că „mărire cotelor de export la produsele agricole moldovenești în Uniunea Europeană va contribui la crearea a noi locuri de muncă sigure, creșterea salariilor și a nivelului de trai al oamenilor”.

De asemenea, interlocutorii au discutat și despre mersul implementării reformelor în diferite sectoare, dar și planurile ambițioase care trebuie realizate de țara noastră împreună cu partenerii europeni, inclusiv elaborarea noii agende de asociere, pregătirea pentru următoarea ședință a Consiliului de Asociere RM-UE, precum și contactele bilaterale care vor avea loc în viitorul apropiat.

A fost lansată aplicația mobilă Catalogul produselor alimentare Certificate din Republica Moldova și România

Potrivit Agenției Naționale de Intervenții și Plăți pentru Agricultură, în aplicația mobilă CPAC – Catalogul Produselor Alimentare Certificate, vor fi inclusi producătorii ce dețin produse autentice atât din Republica Moldova, cât și din România.

Scopul acestei aplicații mobile este de a identifica, dar și a localiza în timp real produsele alimentare certificate în zona în care se află, precum și detalii complete referitoare la producător și la rețelele utilizate, în vederea promovării la nivel național și la nivel european a producătorilor agricoli din cadrul celor două țări.

În acest context, AIPA vine cu un îndemn către toți producătorii ce doresc să fie inclusi în aplicația mobilă CPAC, creată de omologii de la AFIR, să apeleze la Secția securitate și tehnologii informaționale din cadrul AIPA, pentru a afla detalii despre modalitatea de înregistrare în sistemul CPAC.

InfoMarket

Telefonul de încredere

Telefonul de încredere a fost creat în scopul conlucrării mai eficiente cu societatea civilă în direcția prevenirii cauzelor de abuz în serviciu comise anterior sau în prezent de către angajații Comisiei Naționale a Pieței Financiare, precum și de către participanții profesioniști la piața valorilor mobiliare, la piața asigurărilor și sectorul plasamente colective și microfinanțare. Examinarea mesajelor și luarea măsurilor, în conformitate cu Legislația Republicii Moldova, sunt garantate.

Telefonul de încredere: (+373 22) 859-405. E-mail: info@cnpf.md

De la începutul anului, la Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA) au fost depuse peste 1 662 de cereri de solicitare a sprijinului finanțier, în sumă de 251,4 mil. lei

Potrivit AIPA, au fost recepționate 2408 cereri în sumă de 458,3 mil. lei sau cu 7% în mai mult comparativ cu perioada similară a anului precedent, iar valoarea subvențiilor solicitate de producătorii agricoli a sporit cu 35%. Totodată, valoarea investițiilor declarate de producătorii agricoli este în ascensiune cu 22,2%, constituind cca 1580,0 mil. lei care au generat crearea a 472 locuri noi de muncă și 761 locuri de muncă sezonieră.

În acest context, au solicitat subvenții majorate 244 producători agricoli, în sumă de cca 6,0 mil. lei, iar solicitările din partea femeilor-fermier le revine un rol de lider, deoarece ponderea acestora a constituit 44%, fiind urmate de producția autohtonă cu o pondere de 37% și tinerii fermieri, înregistrând o pondere de cca 19%.

Conform datelor preliminare, numărul producătorilor agricoli unici care au solicitat subvenții constituie 1821, dintre care 1244 – producători agricoli mici (68%), 446 – producători agricoli mijlocii (25%) și 131 – producători agricoli mari (7%). Cea mai mare parte a solicitărilor de subvenții din anul 2019 este acordată pentru subvenționarea tehnicii și utilajului agricol, înregistrându-se 978 cereri, în sumă de 108,5 mil. lei. Astfel, au fost efectuate investiții pentru procurarea a 1581 unități de tehnică și utilaj agricol performant, dintre care 87 unități de tehnică și utilaj agricol No-till și Mini-till.

O creștere a investițiilor este înregistrată și pentru înființarea, modernizarea plantațiilor multianuale și defrișarea celor neproductive – 779 cereri de solicitare, cu suma subvenției solicitate de 120,1 mil. lei. Ca rezultat au fost înființate 2004 ha de plantații multianuale dintre care: 1653 ha de plantații pomicole inclusiv 807 ha culturi nucifere, 322 ha plantații viticole (219 ha soiuri de masă și 103 ha soiuri tehnice) și 29 ha plantații de culturi bacifere (inclusiv căpșun).

Un alt domeniu primordial în care s-au solicitat subvenții este dezvoltarea infrastructurii post-recoltare și procesare, au fost înregistrate în perioada de referință 204 cereri de finanțare cu suma subvenției solicitate de 158,0 mil. lei. Drept rezultat, la această submăsură a fost subvenționată crearea și modernizarea a 200 unități de procesare a producției agricole.

O creștere sporită a investițiilor a fost înregistrată și în sectorul zootehnic. În perioada de referință au fost depuse 89 de cereri de finanțare, dintre care 75 cereri pentru stimularea investițiilor în renovarea fermelor zootehnice (suma subvenției solicitate – 22,4 mil. lei) și 14 cereri pentru procurarea animalelor de prăsilă în sumă de 5,2 mil. lei, fiind modernizate 73 ferme zootehnice dintre care 11 ferme de bovine (6 – șeptele de lapte), 46 ferme apicole, 9 ferme avicole, 3 ferme de ovine și caprine, 3 ferme de iepuri de blană și alte animale și 2 ferme de suine.

Totodată, anual, 5% din valoarea Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, ceea ce constituie circa 45 mil. de lei, sunt direcționate pentru acordarea subvențiilor în avans pentru tineri și femei-fermieri care vor lansa pentru prima dată proiecte noi în sectorul agricol.

În urma celor patru apeluri derulate, au fost selectate și evaluate spre finanțare 62 de proiecte investiționale, dintre care 45 solicitări de subvenții în avans au fost deja finanțate. Aportul statului pentru dezvoltarea celor 62 de proiecte de start-up urmează a fi de peste 33,4 mil. lei, surse alocate din fond.

Din totalul dosarelor depuse, rolul de lider le revine femeilor fermieri ce urmează să-și inițieze afaceri în sectorul agroindustrial. Reamintim că anul acesta Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural este de aproximativ 900 de milioane de lei.

InfoMarket

CAPITAL Market

Publicație bilingvă a CNPF

INDICE DE ABONAMENT:

Moldpres: 67770.

Poșta Moldovei: PM21700

EDITOR:

Instituția Publică Ediția Periodică

CAPITAL MARKET

Nr. de înregistrare:

1003600114204, 27 octombrie 2003

FONDATOR: COMISIA NAȚIONALĂ

A PIEȚEI FINANCIARE

REDACTOR-ŞEF:

Gheorghe TUDOREANU

Tel.: /373 22/ 229-445

REDACTOR:

Lilia ALCAZĂ

Recepționarea anunțurilor și rapoartelor anuale:

ziarulom@gmail.com

TEL.: /373 22/ 22-12-87, 22-77-58

FAX: /373 22/ 22-05-03

ADRESA REDACȚIEI:

Str. Vasile Alecsandri, 115

(Colț cu bd. Ștefan cel Mare)

Cod IBAN: MD69VI000022249111050MDL

BC "Victoriabank", SA, fil. 11, Chișinău,

BIC VICBMD2X883

În ziua astă au fost utilizate stările agenției

«Moldpres» și «InfoMarket»

Articolele marcate cu semnul ☐ reprezintă publicitate.

Orice articol publicat în "Capital Market" reflectă punctul de vedere ale semnatului, care nu neapărat coincide cu cel al redacției. Republicarea textelor și imaginilor se permite doar cu acordul scris al publicației.

Tipar: Tipografia "Edit Tipar Grup" SRL

Republica Moldova a trecut în ultimii cinci ani prin una din cele mai lamentabile perioade din istoria sa, în planul politicilor tarifare. Tarifele și prețurile reglementate, care sunt ajustate de o instituție autonomă, cum este Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE), s-a aflat mereu sub dictatul politicului. Nu este o excepție nici hotărârea din 16 august.

Nu vorbesc despre majorarea sau măștarea prețurilor care s-au făcut pe parcursul acestor ani, de faptul că poate ar fi trebuit să fie făcut un audit prealabil înainte de a stabili noile prețuri sau că lumea așteaptă o mai mare transparență, în special consumatorul care, având venituri mici, ar vrea să știe de ce plătește atât cât plătește, sau furnizorul care așteaptă ca tarifele să fie reevaluate atunci când cere și nu abia după ce vin semnale din mediul politic și societatea civilă, sau atunci când nu se mai poate amâna pentru că se acumulează aşa-numitele devieri financiare, sau pe căd de justificate sunt costurile incluse în tarif.

Nici ANRE nu vine cu explicații pe înțelesul tuturor. Chiar dacă înainte de aprobarea tarifelor și prețurilor sunt convocate ședințe publice, ele sunt pentru specialiști. Însă sunt aspecte la care autoritatea de reglementare ar trebui să simtă nevoia să ofere explicații, ca deciziile sale să fie credibile pentru publicul larg și că ele sunt corecte. Mai ales că la sfârșitul lunii iulie se anunță despre deschiderea Agenției pentru informare, comunicare și consultare a opiniei părților interesate. Era poate cazul și unei note de poziție a Consiliului de Experti.

Nu zic că prețurile la energia electrică, stabilite în ultimii ani, inclusiv la 16 august 2019, sunt mari sau mici, că majorările sunt aşa cum sunt, specialiștii să explică acest lucru, întrebarea este: de ce se implică politicul în activitatea unei autorități independente?

Așadar, la 16 august, Consiliul de Administrație al ANRE a stabilit prețuri reglementate la energia electrică furnizată consumatorilor finali de Gaz Natural Fenosa Furnizare Energie după cum urmează: pentru consumatorii finali conectați la rețelele de distribuție de tensiune înaltă (35,100 kV) în mărime de 138 bani pentru un kilowatt/oră; pentru consumatorii ale căror instalații sunt racordate la rețelele electrice de distribuție de tensiune medie (6–10 kV) la nivel de 153 bani, iar pentru consumatorii casnici 189 bani pentru un kilowatt/oră. În fine, prețul la energia electrică furnizată de Gaz Natural Fenosa Furnizare Energie a fost majorat în medie cu 1,5 la sută, iar pentru populație cu 5,5 la sută.

Prețurile ajustate, în linii mari, au revenit la nivelul prețurilor din anul 2017, anunțat ANRE.

CE A SOLICITAT ADMINISTRAȚIA COMPANIEI CE FURNIZEAZĂ ENERGIE ELECTRICĂ ÎN CENTRUL ȘI SUDUL ȚĂRII?

Stabilirea unu tarif pentru consumatorii finali racordați la rețelele de tensiune înaltă de 143 bani pentru un kilowatt/oră, 158 (tensiune medie) și, respectiv, 194 bani pentru un kWh pentru consumatorii casnici.

Potrivit hotărârii ANRE, prețul la energia electrică furnizată de FEE Nord consumatorilor casnici a fost stabilit la nivel de 223 bani pentru un kilowatt/oră, cu 10 bani mai puțin decât a solicitat furnizorul de energie electrică din nordul Republicii Moldova. Pentru consumatorii finali ale căror instalații sunt racordate la rețelele electrice de distribuție de tensiune medie (6–10 kV) a fost stabilit un preț de 163 bani pentru un kWh, față de solicitarea companiei de 209 bani.

DE CE A FOST NECESARĂ REEVALUAREA PREȚURILOR REGLEMENTATE?

Ajustarea tarifelor a fost necesară pentru acoperirea majorărilor de preț a energiei electrice importate de la 1 aprilie 2019, costurilor de producție, a devierilor financiare negative acumulate pe parcursul anului curent și pentru asigurarea sustenabilității livrărilor și plășilor în sector, s-a menționat în ședință publică a ANRE. Pe parcursul anului 2019, cel mai sensibil și nestabil indicator a fost rata de schimb

Tarifele, încotro?

valutar, care a înregistrat cele mai mari fluctuații de apreciere și depreciere din ultimii ani. De aceea, s-a propus utilizarea cursului valutar efectiv în acest an de 17,58 lei pentru un dolar SUA, față de 16,83 lei pentru un dolar luat în calcul la stabilirea prețului reglementat în 2018. Doar că urmăre a deprecierii monedei naționale, energia electrică s-a scumpit cu 4,4 la sută. Însă, pe de altă parte, tarifele ar putea să includă costuri ascunse, care trebuie să fie evaluate de ANRE.

Imediat după hotărârea aprobată de ANRE, președintele Igor Dodon a pus la îndoială mărimea majorărilor și a invocat că, de fapt, „Consiliul de administrație al acestei agenții a fost instalat în funcție de PDM, în preajma alegerilor parlamentare”. „Devine clar că majorarea respectivă nu are la bază calcule temeinice și justificate, dar constituie o încercare de a destabiliza situația în țară la comanda politică a fostei guvernări”, a mai spus șeful statului și a recomandat Guvernului să „înțreprindă măsurile prevăzute de legislație pentru a suspenda decizia irespnsabilă și lipsită de argumentare a ANRE”. Instituția, care trebuie să acioneze absolut independent de factorul politic și să asigure o reglementare a pieței energetice strict conform legislației și metodologiilor aprobate, încearcă să transfere pe umerii cetățenilor și economiei povara guvernării irresponsabile și populiste a „democraților”.

Este adevarat că apar multe întrebări. Bunăoară, Gaz Natural Fenosa Furnizare Energie a solicitat la 24 ianuarie 2019 ajustarea prețurilor, cu o lună înaintea alegerilor parlamentare. Cine ar fi îndrăznit să opereze o eventuală majorare a prețurilor în această situație? Mai ales că directorii veneau din sănul guvernării. A doua solicitare actualizată, după ce s-au mai adunat devieri financiare ca urmare a deprecierii leului și majorării prețului de import, a fost depusă la 10 iulie. Ședința publică în care au fost examineate aceste cereri a avut loc la 16 august. De ce a fost tergiversată atât de mult adoptarea deciziilor?

„Pe fonul majorării prețului de import la energie și în special la gaze, putem să-l numim șef la Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică și pe Papa de la Roma, dar asta nu va duce la scăderea tarifelor”, a scris pe pagina sa de Facebook expertul în energetică, Sergiu Tofilat. Si el, probabil, are dreptate. Majorare să fie, dacă este justificată, dar să existe transparență și explicații de rigoare ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică.

Guvernului i se recomandă să intervină. Dar Parlamentul? Directorii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică sunt desemnați de Parlament. În cazul acesta, în primul rând Legislativul, ar trebui să ceară un raport de trimișii săi în această autoritate de reglementare.

Se repetă situația din ultimii ani, mai ales cea din 2015, când în premieră, ANRE și-a anulat, la 3 septembrie, hotărârea din 18 iulie de majorare a tarifelor la energia electrică cu 30–37 la sută, iar la gazele naturale cu 15,4 la sută, chiar dacă Moldovagaz a solicitat o majorare cu 48 la sută, iar Union Fenosa – cu 50 la sută. Explicația ANRE a fost mai mult decât bizară, în comunicatul difuzat de instituție se menționa că a luat în considerare, la suspendarea deciziei, „demersul Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, recomandarea Consiliului

Suprem de Securitate, cât și cele câteva mii de cereri cu aceeași solicitare parvenite de la populație”. Cu câteva luni mai devreme președintele Parlamentului afirmă că va cere Procururii să verifice argumentarea unei eventuale majorări în cazul în care „ANRE va lua o decizie și ea o să fie arbirată”.

Comunitatea Energetică Europeană a reacționat imediat. Într-un comunicat difuzat de Secretariat se menționa că ANRE a cedat în fața presiunilor politice. Decizia de suspendare a noilor tarife confirmă o dată în plus că acest organ regulator nu este independent, ceea ce contravine principiilor de bază ale Comunității Energetice Europene și ale Republicii Moldova. Este o decizie neașteptată și care ridică anumite semne de întrebare, inclusiv privind gradul de independență a ANRE, a declarat Ion Muntean, expert la IDIS „Viitorul”, dar și alți experti în domeniu.

Ulterior, după ce a fost efectuat un audit, tarifele au fost majorate, totuși, dar într-o mărime mai mică decât cea contestată.

Un alt caz. La sfârșitul lunii ianuarie 2018, premierul de atunci Pavel Filip declară într-o ședință de Guvern că prețurile la gazele naturale ar putea să fie reduse cu 20 la sută. „În curând vom avea o decizie a ANRE”, a mai menționat premierul. Între timp, Moldovagaz estima o reducere cu 11,4 la sută a tarifului mediu pentru consumatorii finali. Deși expertul Victor Parlicov menținea că „urmează ca Moldovagaz să explice ce alte costuri au crescut vertiginos, încât în situația în care prețul de achiziție a scăzut cu 25 la sută, iar cursul de schimb cu 14 la sută, este solicitată o micșorare de tarif cu doar 11,4 la sută”. În final, prețul a fost redus cu 20,3 la sută. La fel, s-a decis reducerea în medie cu 10 la sută a tarifului la energia electrică furnizată populației de compania Gas Natural Fenosa Furnizare Energie și compania de furnizare Nord. Ambele tarife au intrat în vigoare de la 1 iulie 2018. Astfel, a fost pus în funcțiune mecanismul unei „bombe” care a „explodat” în august 2019.

Tarifele la gaze și energia electrică este un subiect foarte sensibil, mai ales pentru populația săracă. Pe de altă parte, întreprinderile din sistem trebuie să-și acopere costurile. De aceea, este important să se facă un audit, înainte de a examina reevaluarea tarifelor și prețurilor reglementate, să fie un proces transparent, iar ANRE să vină cu explicații, nu cu comunicate sterile, cum a fost ultimul, iar în cazul unor majorări mai sensibile, să se vină concomitent cu compensații pentru păturile social vulnerabile.

„Nimeni nu explică ce se întâmplă. Vom analiza câteva aspecte mai importante. Tarifele sunt un subiect sensibil și foarte politicizat din către motive: (1) oamenii au venituri mici și nu li se oferă compensații ca să poată achita facturile; (2) tarifele sunt nejustificate și includ costuri ascunse; (3) operatorii comit abuzuri, iar ANRE nu intervine suficient să protejeze consumatorii. Atâtă timp, că nu vor fi rezolvate aceste probleme în ansamblu, tarifele vor provoca în continuare nemulțumirea oamenilor. Când vorbesc de ANRE, mă refer la conducerea instituției, care în ultimii 5 ani a reprezentat interesele personale ale cătorva oameni din Partidul Democrat”, a scris expertul Sergiu Tofilat pe Facebook.

Vlad BERCU

Compania Avia-Invest, care a concesionat

Aeroportul Internațional Chișinău, a fost vândută unui nou proprietar

Compania Avia-Invest, care a obținut concesiunea Aeroportului Internațional Chișinău, a fost vândută unui nou proprietar.

Potrivit agenției INFOTAG, o companie din Guernsey, NR Investments Ltd, a fost de acord să achiziționeze o participație de 95%. Acordul a fost ratificat, luni, între reprezentanții Avia Invest și singurul beneficiar al NR Investments, Nat Rothschild.

“Operațiunile și managementul Aeroportului Internațional Chișinău au fost transferate către un concesionar – Avia Invest – în noiembrie 2013, în cadrul unui model de parteneriat public-privat, prin care a fost determinat un program de investiții în trei etape pe parcursul a șase ani. În acea perioadă, Avia Invest propunea o modernizare completă a aeroportului, inclusiv crearea unui terminal inteligent pentru pasageri, modernizarea pistei și șorțului, construcția unei parcare supraetajate și alte îmbunătățiri ale infrastructurii aeroportului, scrie airport-world”, se menționează într-un comunicat de presă al companiei achiziționare.

Purtătoarea de cuvânt a companiei, Alison Chambers, a declarat că reprezentanții NR Investments nu vor dezvăluia prețul tranzacției. Potrivit ei, în septembrie NR Investments va veni cu noi detalii despre planurile privind achiziționarea Avia Invest.

“NR Investments are experiență în investițiile din infrastructura centrală și imobiliară. Investițiile anterioare includ marina Porto Montenegro; Trigranit, cel mai mare dezvoltator imobiliar din Europa Centrală; complexul de film Korda Studios din Budapesta, Ungaria, precum și multiple proiecte independente în toată regiunea”, se arată într-un comunicat de presă al companiei achiziționare.

NR Investments este, de asemenea, cel mai mare acționar (26,5% din 2009) al Volex, un producător de cabluri electrice, cu sediul în Manchester. Mai mult, Rothschild deține o cotă de 11% în BR Properties, o companie imobiliară braziliană.

Consilierul principal de stat al prim-ministrei Cristina Bujor a declarat că “statul nu a fost întrebat dacă să-și dea acordul sau nu pentru această tranzacție”.

“Acest lucru nu este prevăzut în acordul de concesionare semnat de guvernele precedente. Noi în continuare o să insistăm pe investigarea celor care se fac vinovați de concesionarea aeroportului în mod netransparent și cu încălcarea interesului statului”, a spus Bujor.

Acordul de concesiune a Aeroportului Chișinău a fost semnat pe 30 august 2013, între Agenția Proprietăți Publice și compania Avia Invest, care a fost înregistrată cu câteva zile înainte de semnare. În următorii trei ani, compania a schimbat proprietarul de trei ori.

Conform acordului, Aeroportul Chișinău a fost concesionat pe o perioadă de 49 de ani, cu o redevință de 1% din venitul realizat de întreprinderea concesionară și efectuarea unor investiții în mărime de 244,2 mil. de euro. Garanția bancară a fost emisă de Unibank, una dintre cele trei bănci implicate în furtul unui miliard de dolari din sistemul bancar moldovenesc.

Noul Guvern și Parlamentul au început investigarea modului în care a fost concesionat Aeroportul Chișinău. Autoritățile nu exclud că tranzacția, care a fost finalizată cu numeroase încălcări, poate fi anulată.

INFOTAG

Exporturile moldovenesti au nevoie de stimulente

Corupția, birocrația, monopolurile și controalele excesive sunt principalele probleme cu care se confruntă oamenii de afaceri din Republica Moldova. Or, acest lucru a și împiedicat avântul businessului și expansiunea exporturilor de mărfuri și produse. Statisticile oficiale arată că livrările de mărfuri și produse moldovenesti au crescut din anul 2000 de la 471,4 mil. USD la 2,7 miliarde USD în prezent. Însă, fără atragerea investițiilor masive și înălțarea piedicilor cu care se confruntă oamenii de afaceri, creșterea exporturilor va fi înghețată.

Deși exporturile de mărfuri au crescut (+5,5%) mai repede decât importurile (-2,9%), deficitul comercial cu bunuri s-a aprofundat, în virtutea decalajului enorm dintre nivelul exporturilor și importurilor din perioada anterioară.

Datele Biroului Național de Statistică arată că în ianuarie-iunie 2019, comparativ cu perioada similară din anul 2018, au fost majorate exporturile în Turcia (de 2,4 ori), România (+9,9%), Germania (+10,1%), Federația Rusă (+6,5%), Polonia (+13,1%), Siria (de 3,9 ori), Elveția (+15,4%), Republica Cehă (+18,7%) și Indonezia (de 2,2 ori).

Reexporturile de mărfuri străine au însumat 410,7 mil. dolari SUA (30,2% din total exporturi) sau cu 6,2% mai puțin comparativ cu ianuarie-iunie 2018. Reexporturile de mărfuri după prelucrare (îmbrăcăminte, încălțăminte și părți de încălțăminte, seturi de fișe pentru bujiile de aprindere și alte seturi utilizate în mijloacele de transport, cabluri coaxiale, conductoare și transformatoare electrice, genți, articole de buzunar din piele și din materiale textile, nuci decojite, scaune, părți de scaune, jucării, volane, coloane și cutii de direcție pentru autovehicule) au deținut 21,9% în total exporturi. Pondere mare a reexporturilor în total exporturi arată, de fapt, curențele economiei moldovenesti. O parte din mărfurile reexportate sunt cele produse în lohn. Este vorba în mare parte de fabricile de textile. Iar, de altă parte, sunt reexporturi care vizează producția din Zonele Economice Libere. Investitorii aleg ZEL-urile ca urmare a stabilității și previziunii pe termen lung și a infrastructurii dezvoltate. Plasatorii de capital când vin în țară vor să fie siguri că regulile de joc nu se vor schimba și, ZEL-urile oferă acest lucru. În prezent, Republica Moldova nu se regăsește printre statele care oferă reguli de joc stabile pe termen mediu.

După scăderea înregistrată în a doua jumătate a anului 2018, exportul de bunuri și-a restabilit creștereua cu o cotă de 64,6% în țările UE și de 14,9% pentru statele din CSI.

CEREALELE ȘI ZEL-URILE – PERNA DE AER PENTRU EXPORTURILE MOLDOVENEȘTI

“După criza din 2014, exporturile Republicii Moldova au scăzut pe parcursul a doi ani cu 25% sau 580 milioane USD. Apoi a urmat o perioadă de recuperare, cu o ușoară creștere până în vara anului 2018, când livrările de mărfuri

în valoare anuală au atins cota de 2 750 milioane USD. Însă deja de un an exporturile au încetat să mai crească și s-au plafonat la nivelul de 2 750 milioane USD în valoare anuală. Un an avem creștere de 0% la exporturi. După criza din 2014, creșterea exporturilor cu 1 miliard USD a fost asigurată de 5 ramuri de bază, care au avut o contribuție de circa 65%, a explicitat pe blogul său economistul IDIS Viitorul, Veaceslav Ioniță.

Cerealele și industria automotive din Zonele Economice Libere, au asigurat 40% din creșterea exporturilor.

Potrivit lui Ioniță, cel mai mare potențial de creștere a exporturilor moldovenesti o are producția de cereale și oleaginoase, însă obstacolul de bază este capacitatea redusă de export. Problema numărul unu a fermierilor nu este producția agricolă, dar dificultățile enorme la exportul lor. Logistica actuală și monopolizarea exporturilor au creat blocaje pe piață. Identificarea de soluții noi privind transportul și exportul producției agricole și demobilizarea exporturilor ar permite să înviorăm exportul chiar în următoarele 2-3 luni.

“Fenomenul Zoneelor Economice Libere (ZEL) încă urmează să fie studiat, aici mă voi limita doar a spune că datorită ZEL-urilor, Moldova a reușit să dezvolte o industrie nouă – cea automotive (construcția subansamblurilor pentru automobile). Redefinirea ZEL-urilor în Moldova a avut loc odată cu deschiderea ZEL Bălți în 2010, care în prezent este și cea mai mare Zonă Economică Liberă din țară. În opt ani, investițiile în industrie prin Zonele Libere au fost de 280 milioane USD, au fost create peste 18 mii locuri de muncă. Or, în prezent ZEL-urile asigură 21% din totalul exporturilor moldovenesti. ZEL-urile trebuie să devină un centru de inovare și dezvoltare industrială, iar pentru aceasta este necesar de crescut capacitatea lor de atragere a investițiilor. Guvernul trebuie să consolideze potențialul administrației ZEL-urilor în atragerea investițiilor. Aici avem Zone Libere cu capacitate finanțare puternice, datorită investițiilor masive, numărului mare de rezidenți și politicilor sale active de atragere a investițiilor. Iar alte Zone, din păcate, sunt într-o stagnare profundă. Pentru a soluționa această problemă, este necesar de demarat procesul de comasare a ZEL-urilor, astfel va crește potențialul lor de atragere a investițiilor”, a mai precizat Ioniță.

Expert-Grup estimează o creștere anuală a exporturilor de bunuri și servicii de 13,9% până la finele anului 2019 și o încetinire de

până la 6,9% în 2020. Se prognostică o creștere anuală de 6,0% a importurilor de bunuri și servicii în anul 2019 și o ușoară creștere de 6,9% în anul 2020. În situația unei evoluții incerte a remitențelor, această dinamică comercială va pune și mai multe presiuni pe contul curent al balanței de plată și, respectiv, pe cursul monedei naționale.

BUSINESSUL, SUFOCAT DE CONTROALE EXCESIVE ȘI JUSTIȚIA ȘCHIOPĂTÂNDĂ

Săptămâna trecută, mai mulți oameni de afaceri s-au adresat premierului Maia Sandu, cu propunerea de a le ușura activitatea.

“Pentru îmbunătățirea climatului de afaceri al Republicii Moldova, antreprenorii susțin că e nevoie de acțiuni din partea autorităților. Este vorba de instituirea funcției de Ombudsman pentru apărarea drepturilor, independența justiției și răspunderea patrimonială a judecătorilor și tuturor subiecților care au admis deposedarea ilegală de proprietate a oamenilor de afaceri”, potrivit declarației acestora.

Oamenii de afaceri vor abrogarea normelor din Codul Fiscal care acordă drepturi discreționare Serviciului Fiscal de Stat de a pune sechestrul pe conturile bancare ale agenților economici – instituirea unor reguli egale pentru toți (sectorul public versus sectorul privat). “Guvernul nu a formulat drept prioritate acțiunile referitoare la organizarea și prestarea către business a serviciilor publice conform principiului „ghișeului unic”, inclusiv ghișeul unic electronic”.

Oamenii de afaceri se arată dispuși pentru înăsprirea a tot ce are tangență cu „offshore”, însă nu trebuie de „criminalizat” aceste activități și sancționat penal reprezentanții oamenilor de afaceri.

În același timp, pentru a ușura activitatea antreprenorilor, e nevoie și de consolidarea caracterului informativ, consultativ și preventiv al controalelor, fără aplicarea sancțiunilor pentru încălcările minore depistate (care nu aduc prejudicii) și oferirea timpului suficient pentru remedierea problemelor. O soluție ar fi elaborarea și publicarea pe web a materialelor documentare și ghidurilor destinate informării agenților economici privind drepturile și obligațiile organelor de control și agenților economici supuși controlului; prevederilor legislației în vigoare, cu indicarea, distinct pentru fiecare organ de control, a încălcărilor posibile în privința agenților economici, a fapelor contravenționale, a sancțiunilor și altor măsuri aplicabile.

Victor URŞU

În Moldova a fost scos la vânzare un pachet de 82,968 (4,1%) de acțiuni recent emise ale Enerbank la un preț inițial de 212,42 lei per acțiune (în total 17,62 milioane lei)

Potrivit băncii, acțiunile sunt scoase la vânzare în pachete unice, în număr de 79600 și 3368 acțiuni, prin intermediul unei licitații cu strigare organizată pe piață reglementată a Bursei de Valori din Moldova, care va avea loc în perioada 5-18 noiembrie 2019.

Acțiunile pot fi achiziționate de către un cumpărător sau de un grup de persoane care înapoi de achiziția corespunzătoare au primit permisiunea prealabilă a Băncii Naționale a Moldovei, în conformitate cu condițiile Legii activităților bancare.

De menționat că, anterior, Enerbank a scos la vânzare un singur pachet de 192 089 acțiuni (9,6%) într-o licitație cu strigare la Bursa de Valori din Moldova, care va avea loc în perioada 13-26 septembrie. Prețul de pornire al acestor acțiuni este de 238,55 lei per acțiune. Astfel, prețul inițial total de vânzare a 192 089 de acțiuni ale Enerbank va constitui 45,8 milioane de lei.

Anterior, s-a anunțat că Banca Națională a Moldovei a constat o activitate concertată a grupului de acționari ai Enerbank, care a achiziționat și deținut 52,77% din acțiuni fără permisiunea scrisă prealabilă a BNM. Drept urmare, BNM a suspendat o parte din drepturile acestor acționari: votarea, convocarea și organizarea adunării generale a acționarilor, adăugarea subiecților pe ordinea de zi, numirea candidaților pentru funcția de membru al consiliului societății, organului executiv, precum și primirea unor dividende.

Drept urmare a deciziei BNM, acești acționari erau obligați, conform legii să vândă acțiunile lor în capitalul autorizat al Enerbank, însă ei nu au făcut acest lucru. În această situație, acțiunile lor au fost anulate, în schimb au fost emise altele noi care sunt scoase la vânzare.

Adunarea generală anuală repetată a Enerbank nu a avut loc din cauza lipsei cvorumului

Banca a anunțat acest lucru, menționând că la adunarea care a avut loc prin corespondență, s-au înregistrat 9 acționari care dețin 396 664 acțiuni (21,94% din capitalul autorizat).

Trebuie menționat faptul că ordinea de zi a sedinței a inclus întrebări cu privire la raportul financiar anual al băncii pentru anul 2018, raportul Consiliului Băncii pentru anul trecut, principalii indicatori ai planului de afaceri pentru 2019 și distribuirea profitului băncii.

În plus, urma să fie stabilit quantumul remunerării membrilor Consiliului Băncii în urma rezultatelor anului 2018, aprobată organizația care va efectua auditul băncii pentru anul 2019 și quantumul plății pentru serviciile sale.

Amintim că profitul net al Enerbank în 2018 a constituit 50,97 milioane lei (-3,6% față de 2017). Enerbank a fost înființată la 16 ianuarie 1997. 89,5% din acțiunile băncii sunt deținute de întreprinderi cu diverse forme de proprietate, iar 10,5% – de persoane fizice. Capitalul autorizat al băncii este de 100 de milioane de lei. Acesta este divizat în 2 milioane de acțiuni cu valoare nominală de 50 de lei.

Anterior, Banca Națională a Moldovei a dezvoltat o activitate concertată a grupului de acționari ai Enerbank, care a achiziționat și deținut 52,77% din acțiuni fără permisiunea scrisă prealabilă a BNM. Banca Națională a suspendat o parte din drepturile acestor acționari și le-a cerut să-și vândă acțiunile.

Compania Intact Asigurări Generale intenționează să-și crească capitalul social cu 3,5 milioane de lei prin efectuarea unei emisiuni suplimentare închise de acțiuni

Potrivit companiei, decizia de a efectua cea de-a cincea emisiune închisă suplimentară de acțiuni ale Intact Asigurări Generale în valoare de 3,5 milioane de lei a fost luată de acționari în cadrul adunării generale extraordinare. Toți acționarii companiei au dreptul la subscriere pentru acțiunile emisiunii suplimentare ale Intact Asigurări Generale.

Subscrierea va fi efectuată proporțional cu cota-parte a acțiunilor deținute în capitalul autorizat al companiei, care acum constituie 21 de milioane de lei. Termenul de subscriere pentru acțiuni este de până la 7 octombrie. Acționarii au autorizat consiliul societății să ia măsurile necesare pentru aprobarea rezultatelor emisiunii suplimentare și, de asemenea, au aprobat modificarea și completarea statutului companiei, care va fi implementată în funcție de rezultatele subscrierii la acțiunile suplimentare emise și, în consecință, de majorarea capitalului autorizat al companiei.

De asemenea, acționarii au decis să schimbe administratorul Intact Asigurări Generale și să acopere pierderile companiei în sumă de 6,5 milioane de lei pentru a crește valoarea activelor nete, realizând o contribuție suplimentară sub formă de numerar proporțional cu acțiunile deținute de acționarii companiei.

Intact Asigurări Generale a fost înființată în aprilie 2016 în baza Companiei de Asigurări Vitoriasig, care funcționează din 2012, prin modificarea documentelor sale constitutive. Directorul companiei este Călin Tomuleț.

InfoMarket

Statistica tranzacțiilor înregisterate în afara pieței reglementate sau MTF pentru data de 12.08.2019 - 17.08.2019

Tipul tranzacției: Vînzare-Cumpărare

Nr. d/o	Denumirea emitentului	ISIN	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Numărul de tranzacții înregisterate, un.	Numărul total de VM tranzacționate, un.	Volumul total al tranzacțiilor, lei	Ponderea VM în numărul total al alestoră in circulație, %
1	COMBINATUL AUTO NR.4 DIN CHIȘINĂU SA	MD14AUBI1000	10	2	314	1 575,00	0,05
2	COMBINATUL AUTO NR.7 CHIȘINĂU SA	MD14CAUT1006	15	1	240	3 600,00	0,33
3	COMBINATUL AUTO NR.4 DIN CHIȘINĂU SA	MD14AUBI1000	10	1	427	2 140,00	0,06
4	AGROINDPROIECT SA	MD14IECT1008	10	1	60	6 000,00	0,07

Tipul tranzacției: Moștenire

t	Denumirea emitentului	ISIN	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Numărul de tranzacții înregisterate, un.	Numărul total de VM tranzacționate, un.	Volumul total al tranzacțiilor, lei	Ponderea VM în numărul total al alestoră in circulație, %
1	GARANT-AUTO SA	MD14GARN1003	7	1	161	1 127,00	0,20
2	INTERPARES PRIM SA	MD14ASIP1008	1	1	539	539,00	0,00
3	SA MOLDOVA-AGROINDBANK BC	MD14AGIB1008	200	2	4	800,00	0,00

Tipul tranzacției: Donație între persoanele care sănătoși, rude sau afini pînă la gradul II inclusiv

Nr. d/o	Denumirea emitentului	ISIN	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Numărul de tranzacții înregisterate, un.	Numărul total de VM tranzacționate, un.	Volumul total al tranzacțiilor, lei	Ponderea VM în numărul total al alestoră in circulație, %
1	SA "NIUTAMS-CERAMICA"	MD14NUCA1002	34	2	1449	49266,00	5,58

Tipul tranzacției: Retragerea obligatorie în condițiile art.30 din Legea privind piața de capital

Nr. d/o	Denumirea emitentului	ISIN	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Numărul de tranzacții înregisterate, un.	Numărul total de VM tranzacționate, un.	Volumul total al tranzacțiilor, lei	Ponderea VM în numărul total al alestoră in circulație, %
1	USBA SA	MD14USBA1008	2	312	18175	#####	0,84

Tipul tranzacției: Donație între persoanele care sunt rude sau afini de gradul III ori mai mare sau între persoane care nu sănătoși

Nr. d/o	Denumirea emitentului	ISIN	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Numărul de tranzacții înregisterate, un.	Numărul total de VM tranzacționate, un.	Volumul total al tranzacțiilor, lei	Ponderea VM în numărul total al alestoră in circulație, %
1	SA "NIUTAMS-CERAMICA"	MD14NUCA1002	34	2	1444	49096,00	5,56

UCRAINA A SEMNAT UN CONTRACT CU R. MOLDOVA PENTRU MODERNIZAREA STATIILOR DE DISTRIBUIRE A GAZELOR NATURALE

Ucraina a semnat un contract cu R. Moldova pentru modernizarea stațiilor de distribuire a gazelor, astfel încât să efectueze importuri din România, pe fondul riscului întreruperii alimentării de către Rusia.

Potrivit agenției INFOTAG cu referire la un comunicat de presă al companiei Ukrtransgaz, principalul obiectiv al cooperării este diversificarea rețelelor de alimentare a Ucrainei în cadrul acțiunilor de pregătire pentru perioada de toamnă-iarnă 2019/ 2020

Potrivit comunicatului citat, companiile Ukrtransgaz și Moldovagaz au stabilit soluțiile tehnice necesare pentru crearea de noi capacitați de import în baza sistemului de gazoducte transbalcanic, pe direcția sud-nord

"Este de așteptat ca până la 1 ianuarie 2020 să fie realizată o capacitate constantă pentru importuri din România de 1,5 miliarde de metri cubi pe an, indiferent de volumul fluxului tranzitului de gaz rus pe teritoriul Ucrainei", precizează Ukrtransgaz, subliniind că gazele vor fi importate prin conductele Razdelnaia-Ismail și Šebelinka-Dnepropetrovsk-Krivoi Rog-Ismail.

Stațiile de distribuire a gazului din Grebeniki (Ucraina) și Căușeni (R. Moldova) vor fi moderne și vor permite schimbarea direcției fluxului.

"Pentru Ucraina și R. Moldova, acest proiect are o importanță strategică", se arată într-un comunicat al companiei de stat din Ucraina.

MINISTRUL ECONOMIEI OPTEAZĂ PENTRU RENEGOCIEREA CONTRACTULUI DE CONCESSIONARE A AEROPORTULUI INTERNATIONAL CHIȘINĂU

Contractul de concesionare a Aeroportului Internațional Chișinău (AIC) ar putea fi renegociat. Despre aceasta a anunțat marți, 20 august, ministrul Economiei și Infrastructurii, Vadim Brînzan, după ce ieri, compania care deține prin contract dreptul de concesiune pentru AIC a fost vândută unui alt proprietar, transmite MOLDPRES.

Brînzan a comunicat că va solicita includerea pe agenda Consiliului Suprem de Securitate a subiectului legat de schimbarea proprietarilor companiei „Avia Invest”. „Această tranzacție poate fi un punct de pornire pentru ca instituțiile statului să se așeze la masa de discuții cu noul proprietar și să înțeleagă care sunt intențiile și planurile investitorului, încercând să renegotieze contractul de concesionare pentru a

balansa condițiile în interesul cetățeanului și a face curățenie în aeroport", a menționat sursa citată.

Potrivit lui Brînzan, printre prevederile contractuale care ar putea fi renegociate se numără valoarea investițiilor în aerogără, executate de concessionar, și cota ce-l revine statului din taxa de dezvoltare achitată de fiecare pasager.

„Contactul este unul complex. Acesta constă din câteva sute de pagini și câteva sute de anexe. Conform contractului, concessionarul are dreptul să taxeze fiecare pasager cu 9 euro, aceasta fiind taxa de dezvoltare. La un flux de 3 milioane de pasageri se acumulează o sumă de 27 milioane de euro anual. O parte din această sumă ajunge la Autoritatea Aeronautică Civilă, și anume 1,75 euro. Putem să încercăm să renegociem această sumă, s-o mărim de exemplu, astfel încât o parte mai mare din cei 9 euro să revină statului. Alte subiecte care am putea să le renegociem ar fi investițiile pe care investitorul urmează să le efectueze în modernizarea acestui aeroport", a punctat Brînzan.

Ministrul a spus că nu cunoaște valoarea tranzacției din 19 august curent, atunci când o companie a procurat 95 la sută din acțiunile companiei „Avia Invest”. Potrivit lui, vânzarea a avut loc în condițiile în care statul nu deține nicio pârghie legală de a se implica sau de a bloca astfel de tranzacții. În acest context, ministrul a spus că

responsabilii pregătesc un proiect de lege care ar crea un mecanism de blocare a unor asemenea acțiuni și de a le suspenda.

Pe 19 august curent, compania „NR Investments Ltd” a anunțat că a achiziționat 95 la sută din acțiunile companiei „Avia Invest”, care deține prin contract dreptul de concesiune pentru AIC.

Aeroportul a fost dat în concesiune în anul 2013 pentru o perioadă de 49 de ani.

S.A. "Agromontaj-Strașeni"

Rectificare la anunțul S.A. Agromontaj-Strașeni publicat în nr. 31 (805) din 07 august 2019, pag. 12.

SE VA CITI CORECT:

Data petrecerii adunării – 12.04.2018

Banca Comercială Română Chișinău S.A.

Aduce la cunoștință, că Raportul semestrial al BCR Chișinău S.A. este publicat prin intermediul Mecanismului oficial de stocare a informațiilor și plasat pe pagina web a Băncii <https://www.bcr.md/> în conformitate cu prevederile Legii 171 din 11.07.2012 privind piata de capital.

**În atenția acționarilor
SA Întreprinderea Piscicolă
“Costești”**

AVIZ DE INFORMARE

Întreprinderea Piscicolă “Costești” SA Vă aduce la cunoștință că în perioada 15 octombrie 2019 – 15 decembrie 2019 va avea loc transmiterea registrului acționarilor societății de la Societatea de registru Compania Registru S.A. către Depozitarul central unic al valorilor mobiliare.

Astfel, fiecare acționar are dreptul, în condițiile legii, de a verifica până la inițierea procedurii de transmitere în cauză corectitudinea datelor aferente acțiunilor deținute înscrise la Societatea de registru.

În cazul în care ați depistat careva neconcordanțe referitor la cantitatea de valori mobiliare și/sau deținătorul acestora, vă rugăm să vă adresați la Societatea de registru sau emitent.

Contacte:

Pentru Societatea de registru: Compania Registru S.A., mun. 2012 Chișinău, str. Sciusov, 47, telefon 022-27-11-77

Pentru Emetent: Întreprinderea Piscicolă „Costești” S.A., s. Costești, r-ul Ialoveni, str. Stefan cel Mare, 71, telefon 069138426.

**Compania de Asigurări
“Moldova-AstrovaZ” SA**

anunță acționarii despre convocarea Adunării Generale extraordinare a Acționarilor în conformitate cu Decizia Organului Executiv al Societății din 13 august 2019, care se va ține la data de 03 septembrie 2019 cu prezența acționarilor. Adunarea se va petrece pe adresa: mun. Chișinău, str. A. Sciusov 42.

ORDINEA DE ZI:

- Cu privire la aprobarea Planului de remediere financiară;

Înregistrarea acționarilor 09.00-09.45.

Începutul Adunării 10.00.

Lista acționarilor cu drept de participare la adunare a fost perfectată conform situației din 13.08.2019.

Înregistrarea acționarilor pentru participarea la Adunarea generală se va efectua în baza buletinului de identitate, iar a reprezentanților sau deținătorilor nominali – în baza actului legislativ, procurii, contractului sau a actului administrativ.

Cu materialele de pe ordinea de zi acționarii pot lua cunoștință începând cu data de 28.08.2019 la sediul Societății, între orele 9.00-18.00, cu excepția zilelor de odihnă.

Telefon de contact: 0 (22) 24-17-16.

**ÎN ATENȚIA ACȚIONARILOR
SA „CIMTEREN”**

COMUNICAT INFORMATIV

Prin Hotărârile Adunării generale extraordinare a acționarilor SA „CIMTEREN” care a avut loc cu prezența acționarilor la 16.08.2019, ora 09.30 pe adresa: or. Cimișlia, str. Alexei Mateevici 35, cvorum 58,08%.

PRIN VOTUL MAJORITAR AU FOST LUATE URMĂTOARELE HOTĂRÂRI PE MARGINEA CHESTIUNILOR DE PE ORDINA DE ZI

- S-a hotărât a dizolvă SA „CIMTEREN” și a deschide procedura de lichidare a SA „CIMTEREN”.
- A fost desemnată în calitate de Lichidator a SA „CIMTEREN” dna Tamara Vacarciuc.
- S-a hotărât de a compensa din contul SA „CIMTEREN” toate cheltuielile suportate de acționarul Ion Vacarciuc pentru convoieare a Adunării generale extraordinare a acționarilor din 16.08.2019.

Autentificarea semnăturilor Președintelui Adunării și a Secretarului Adunării de pe procesul verbal al Adunării generale extraordinare a acționarilor SA „CIMTEREN” se va efectua de către Cenzor.

Consiliului S.A. „Lusmecon”

Ia ședința din 15.08.2019, cu un cvorum de 100%, unanim a decis:

- De a solicita de la BC „Moldindconbank” SA o linie de credit în sumă de 15.000.000 MDL, pe un termen de 24 luni pentru completarea mijloacelor circulante.
- De a accepta drept asigurare pentru linia de credit următoarele:
  - clădire de producere cu suprafață de 3.753,8 m. p. (nr. cadastral 0100309.131.01) și terenul aferent cu suprafață de 1,2630 ha (nr. cadastral 0100309.131) amplasat în mun. Chișinău, str. Uzinelor 205/1, la valoarea de ipotecă acceptată de bancă, ce aparține cu drept de proprietate „Lusmecon” SA;
  - construcții de producere și terenul aferent cu suprafață de 5,14 ha, amplasat în mun. Chișinău, or. Vatra, str. Feroviilor 12 cu nr. cadastral 0122101.041,01,02,03,04,0 5,06,07, la valoarea de ipotecă acceptată de bancă, ce aparține cu drept de proprietate „Lusmecon” SA
  - cesiunea încasărilor în conturile curente deschise la BC „Moldindconbank” SA;
  - fidejusiunea Dlui Ghilaș Alexandru și Dnei Ghilaș Galina.
- Adresarea către DL Ghilaș Alexandru și Ghilaș Galina în vederea participării acestora în calitate de fidejusor la linie de credit.
- Acordurile aditionale la contractele de ipotecă urmează a fi investite cu formulă executorie.
- De a desemna și împuñernici cu dreptul de a semna contractul de credit, acordul aditional la contractul de ipotecă investit cu formulă executorie, contractul de cesiune și alte acte necesare în legătura cu solicitarea liniei de credit pe directorul „Lusmecon” SA, DL Ghilaș Alexandru.

Consiliul Societății

**COMUNICAT INFORMATIV
SAR “MOLDCARGO” SA,**

Vă aduce la cunoștință că informația cu privire la dezvăluirea raportului semestrial, în conformitate cu Regulamentul cu privire la dezvăluirea informației de către emitenții de valori mobiliare, aprobat prin Hotărârea CNPF nr. 7/1 din 18-02-2019, este disponibilă pe pagina web www.moldcargo.md și prin intermediul Mecanismului oficial de stocare a informației.

**Stimate acționar
“DAAC-MELISA” S.A.!**

Organul executiv, în baza deciziei din 12.08.2019, convoacă adunarea generală ordinată a acționarilor, cu prezența acționarilor, pentru data 27.09.2019, pe adresa: str. Calea Ieșilor, 10, mun. Chișinău.

ORDINEA DE ZI:

- Aprobarea dării de seamă privind totalurile activității Societății în a. 2018.
- Examinarea dării de seamă financiară a Societății pentru a. 2018.
- Aprobarea dării de seamă a Comisiei de cenzori pentru a. 2018.
- Privind acoperirea pierderilor înregistrate în a. 2018.
- Alegerea membrilor consiliului societății.
- Aprobarea încheierii unor tranzacții de proporții.
- Autentificarea semnăturilor președintelui și secretarului adunării generale a acționarilor.

Începutul înregistrării – orele 15-30. Începutul adunării – orele 16-00.

Lista acționarilor care au dreptul să participe la adunarea generală este întocmită la data de 15.08.2019. Acționarii pot lua cunoștință cu materialele pentru ordinea de zi începând cu 17.09.2019 la adresa str. Calea Ieșilor, 10, mun. Chișinău, în zilele de lucru de la 16-00. pînă la 17-00.

Acționarii vor avea asupra sa pașaportul sau buletinul de identitate, iar în cazul transmiterii dreptului de vot, procura autentificată în modul stabilit de legislația în vigoare a RM.

BC „ENERGBANK” S.A.

Aviz privind expunerea spre vânzare a pachetului de acțiuni nou-emise de către BC „ENERGBANK” S.A.

BC „ENERGBANK” S.A. anunță despre expunerea spre vânzare, începând cu data de 16.08.2019, pe un termen de trei luni, a 82 968 de acțiuni ordinare nominative de clasa I, emise de BC „ENERGBANK” S.A.

**CONDIȚIILE VÂNZĂRII ACȚIUNILOR
MENTIONATE SUNT URMĂTOARELE:**

- Acțiunile se expun spre vânzare ca pachete unice, în număr de 79 600 și 3 368 de acțiuni, prin intermediul licitației cu strigare organizate pe piata reglementată a Bursei de Valori a Moldovei.
- Licitatia cu strigare va avea loc începând cu data de 05.11.2019 și până la data de 18.11.2019.
- Pretul inițial de expunere spre vânzare al acțiunilor menționate constituie 212,42 MDL per acțiune.
- Acțiunile expuse spre vânzare pot fi achiziționate de un singur cumpărător sau un grup de persoane ce acționează concertat care au obținut aprobarea/permisiunea prealabilă a Băncii Naționale a Moldovei până la achiziționarea respectivă, în condițiile stabilite la art. 47-49 din Legea nr. 202 din 06.10.2017 privind activitatea băncilor.

Informația prevăzută la art. 52^a alin. (7) din Legea nr. 202 din 06.10.2017 privind activitatea băncilor este dezvoltuită pe pagina web: <https://emitent-msi.market.md>; <http://www.moldse.md>; <http://www.bvm.md>, <http://energbank.com/ro/info/guvernanta-corporativa>.

Consiliul SA «Incomlac»

a aprobat hotărârea privind convocarea adunării generale extraordinare a acționarilor, cu prezența acestora, pe 16 septembrie 2019 în sala festivă a SA „Incomlac” situată în mun. Balti, str. Calea Ieșilor, 180. Înregistrarea acționarilor de la 09-30 până la 10-25. Începutul adunării 10-30.

CU URMĂTOAREA ORDINE DE ZI:

- Cu privire la contractarea creditelor de către societate.
- Cu privire la transmiterea în gaj/ipotecă a bunurilor societății.
- Cu privire la constituirea fidejusiunii societății către persoanele terțe.
- Desemnarea și împuñernicirea persoanei autorizate cu dreptul de a semna contractele de credit, cesiune, fidejusiune și alte contracte și documente legate de valorificarea creditelor constituirea garantărilor.
- Cu privire la solicitarea de la persoanele terțe a acordului privind gajarea bunurilor acestora și constituirea fidejusiunilor intru asigurarea executării obligațiunilor viitoare ale societății.
- Autentificarea semnăturilor Președintelui și secretarului în procesul verbal al adunării generale.

Lista acționarilor este întocmită la situația de 29 august 2019. Toate materialele pentru ordinea de zi a adunării generale a acționarilor vor fi expuse cu 10 zile înainte de ținerea ei, în anticameră de la 11-00 până la 13-00 pe adresa mun. Balti, str. Calea Ieșilor, 180.

Acționarii se vor prezenta cu actele ce vor confirma identitatea lor, iar reprezentanții cu procura întocmită în conformitate cu legislația în vigoare și actul de identitate.

Cu respect, Consiliul Societății

„LUSMECON” S.A.

Aviz privind inițierea ofertei de preluare benevolă a acțiunilor emise de „LUSMECON” S.A.

Ofertantul multiplu în componență: Ghilaș Alexandru (mun. Chișinău, str. Schinoasa-Vale 14, bl. A), Ghilaș Galina (mun. Chișinău, Codru, str-la. 4, Acad. Sergiu Răduțanu 7) și GRINARID” SRL (MD-2012, mun. Chișinău, str. Armenească 44/2) anunță intenția de a efectua oferta de preluare benevolă.

Ofertantul multiplu, deține 544 398 acțiuni ordinare nominative de clasa I, cod ISIN MD14LUSM1002, cu valoarea nominală de 50,00 lei fiecare, emise de „LUSMECON” S.A., reprezentând 91,63% din capitalul societății emitenții. Ofertantul confirmă absența persoanelor care acționează în mod concertat cu ofertant sau emitență în ceea ce privește oferta.

Emitențul: Societatea pe Acțiuni de Lucrări Speciale Mecanizate de Construcție „LUSMECON” (MD-2023, str. Uzinelor, 205/1, mun. Chișinău, IDNO 1002600050842).

Obiectul ofertei de preluare: 49 738 acțiuni ale emitentului (ISIN MD14LUSM1002).

Pretul propus: 10,00 lei per acțiune.

Oferta este valabilă pentru o perioadă de 15 zile calendaristice și este cuprinsă între 21.08.2019 și 04.09.2019.

Intermediarul care va deservi oferta: Societatea de investiții CB „PROAJIOC” S.A. (IDNO 1002600048696, MD-2062, bd. Dacia, 53/4, of. 5, mun. Chișinău), deținătoarea licență de categoria „B”, seria CNPF nr. 000809 eliberată la data de 11.02.2015 pe termen nelimitat. Administrator: Varfolomeeva Natalia. Telefoane de contact: 022 923429, 022 567 646; pagina web: www.proajioc.md, e-mail: proajioc@mail.ru, saproajic@gmail.com.

Propunerile de vânzare pot fi depuse la adresa intermediarului, în zilele lucrătoare, între orele 9:00 – 12:00 și 14:00 – 17:00.

Prospectul ofertei de preluare a fost aprobat prin Hotărârea CNPF nr. 35/1 din 12.08.2019. Doritorii pot lua cunoștință cu prospectul, la sediul intermediarului și al emitentului, până la expirarea perioadei de derulare a ofertei.

Intermediar: CB „PROAJIOC” S.A.

Raportului anual/semestrial al entității de interes public BC "ProCredit Bank" SA

(întocmit în conformitate cu prevederile art. 120 și art. 121 din Legea nr. 171/2012, Secțiunea 2 și Secțiunea 3 din Capitolul II al Regulamentului)

I. Date generale privind entitatea de interes public.

- Perioada de raportare: 01.01.2019-30.06.2019
- Denumirea completă a entității de interes public: Banca Comercială "ProCredit Bank" Societate pe Acțiuni
- Entitatea de interes public reprezintă: o bancă,
- Sediul, nr. de telefon/fax, pagina web oficială, e-mail: bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 65, of. 901, mun. Chișinău, MD-2001, Republica Moldova, tel: 080000010, fax: 022 279890, www.procreditbank.md, office@procreditbank.md
- Numărul și data înregistrării la organul înregistrării de stat:
  - Numărul de înregistrare (IDNO) 1007600059183
  - Data înregistrării 25.10.2007
- Activitatea principală (conform CAEM) K6419
- Capitalul social al entității de interes public la ultima zi a perioadei de raportare, lei: 406 550 000 lei
- Numărul total de valori mobiliare emise de emitent, tipul și clasa valorilor mobiliare, principalele caracteristici, cu indicarea valorii nominale (fixate) și a codului ISIN:
B.C. "ProCredit Bank" S.A. a emis 406 550 acțiuni ordinare nominative cu valoarea nominală de 1 000 (una mie) lei, care oferă dreptul de vot în adunarea generală a acționarilor, dreptul de a primi dividende și o parte din bunurile societății în cazul lichidării acesteia și alte drepturi conform legislației.
- Informația privind numărul acționarilor la ultima zi a perioadei de raportare: 1 (unu) acționar.
- Lista acționarilor care la ultima zi a perioadei de gestiune dețin cel puțin 5% din numărul total de acțiuni cu drept de vot plasate, inclusiv acțiunile transmise în custodie, și beneficiarii efectivi, cu specificarea numărului și cotei acțiunilor deținute:

Nr.	Denumirea complete a persoanei juridice acționar al Băncii	IDNO	Cota parte a acțiunilor deținute în numărul total de acțiuni cu drept de vot plasate ale Băncii (%)	Beneficiarul efectiv
1	ProCredit Holding AG & Co. KGaA	000000HRB45904	100	nu există

11. Informația privind entitatea care asigură ținerea registrului acționarilor:

Denumirea completă, sediu, nr. telefon/fax, nr. licenței, numele, prenumele conducătorului, data și numărul contractului:
"Grupa Financiara" S.A., MD-2012, mun. Chișinău, str. Ismail 88/1
Licență pentru activitatea de ținere a Registrului 0001,22/01/15 – 22/01/20
Conducător: Bondarev Viorica, tel. 022 27 18 45
Contract nr. 642 de ținere a registrului deținătorilor de valori mobiliare, din 04.01.2013 /
Depozitar Central Unic al valorilor Mobiliare
mun. Chișinău, str. Mitropolit Bănulescu-Bodoni, nr. 57/1, MD-2005
Director Savva Alexandru

12. Lista persoanelor care acționează în mod concertat cu emitentul, la ultima zi a perioadei de raportare, în conformitate cu art. 6 din Legea nr. 171/2012 – se prezintă exclusiv în cadrul raportului anual al entității, separat pe categoria și subcategoria de persoane, în succesiunea și astfel precum sunt structurate în Formularul nr. 1 din Regulament (fără coloanele 2 și 3), cu concretizarea criteriului de afiliere a entității cu aceste persoane (ex.: Președinte/membru al Consiliului; soț/frage/soră/alte rude ale persoanelor cu funcții de răspundere ale emitentului; deținerea controlului a ___ % din acțiunile/participațiunile societății comerciale (de specificat mărimea concretă) este controlată în limita a ___ % din acțiunile cu drept de vot emise (de specificat mărimea concretă), etc.

N/A

13. Lista persoanelor cu funcții de răspundere ale entității (membrii consiliului, membrii organului executiv, membrii comisiei de cenzori, alte persoane cu funcții de răspundere) – se prezintă doar în cadrul raportului semestrial al entității, cu indicarea numelui, prenumelui, a funcției și datei numirii/alegerii în funcția respectivă.

Nr. d/o	Numele, prenumele persoanei fizice (PF) / denumirea completă a persoanei juridice(PJ)	Criteriul de afiliere	Data numirii/alegerii în funcția respectivă
I. Persoanele cu funcții de răspundere ale emitentului:			
a) Membrii Consiliului			
1 1	Svetlana Tolmacheva Dingarats	Președinte al Consiliului	12.06.2017
2 2	Stela Ciobu	Membru al Consiliului	21.07.2017
3 3	Vitalis Ritter	Membru al Consiliului	11.11.2013
4 4	Jovanka Joleska Popovska	Membru al Consiliului	03.06.2015
5 5	Prof. Dr. Dietrich Ohse	Membru al Consiliului	29.01.2016
b) Membrii organului executiv			
6 1	Olga Bulat	Președintele Comitetului de Conducere	02.03.2016
7 2	Elena Gorneț	Membru al Comitetului de Conducere	20.03.2017
8 3	Irina Coroi-Jovmir	Adjunct al Președintelui Comitetului de Conducere	13.01.2016
c) Membrii Comisiei de cenzori			
10 1	N/A		-
d) Alte persoane cu funcții-cheie, etc.			
13 1	Gorneț Elena	Contabil-șef al Băncii	10.12.2007
14 2	Popsoi Nina	Contabil șef-adjunct	22.10.2008
15 3	Domentii Vladimir	Managerul Sucursală nr. 1 Chișinău	10.05.2018
18 4	Pavelco Elena	Şef Departament Audit Intern	25.01.2019
19 5	Taracanov Andrei	Şef Departament Riscuri Creditare	25.01.2019
20 6	Melnicova Olesea	Şef Departament Management Riscuri, Conformatitate și AML	25.01.2019

14. Modificări în lista persoanelor cu funcții de răspundere ale emitentului, precum și în lista persoanelor cu care acestea acționează în mod concertat în perioada raportată – se prezintă exclusiv în cadrul raportului semestrial al entității, în formatul prenotat în Formularul nr. 2 din Regulament (fără coloanele 3 și 7).

N/A

15. Statutul entității de interes public /modificări la statut (data înregistrării la organul înregistrării de stat). Pe parcursul semestrului I 2019 Banca Națională a Moldovei nu a aprobat modificările operate la Statutul Băncii. Statutul Băncii cu toate modificările aprobate și înregistrate poate fi găsit pe pagina web a Băncii <http://www.procreditbank.md/files/pdf/Statut.pdf>

16. Informația privind dezvoltarea publică a raportului anual/semestrial al entității, cu indicarea sursei și datei unde/când acesta a fost dezvoltuit public (prin MSI, pe propria pagină web oficială și, după caz, indicarea denumirii și datei ediției lor periodice, prevăzute în statutul entității, în care a fost publicat comunicatul privind disponibilitatea raportului anual/semestrial al entității).

Denumirea raportului	Sursa și data publicării MSI/propria pagină web	Ediția și data publicării în Capital Market
Raportul anual 2018	24.05.2019/ http://www.procreditbank.md/files/docs/2019/May/Raportul%20anual%202018.pdf	Nr. 21 (795) din 29.05.2019

II. Situațiile financiare anuale (prezentate Biroului Național de Statistică) / semestriale (întocmite conform prevederilor pct. 19 din Regulament).

Luând în considerație prevederile art. 24 al Legii contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017, B.C. "ProCredit Bank" S.A. va întocmi și prezenta situațiile financiare pentru perioada de gestiune 1 ianuarie – 31 decembrie a anului de gestiune. Astfel, pentru anul 2019 situațiile financiare vor fi prezentate în raportul anual, care va include ambele semestre.

III. Entitatea de audit:

Denumirea completă a entității de audit, sediul și numărul de telefon al entității de audit, numele, prenumele administratorului, data și numărul contractului de audit, numărul și data eliberării Certificatului de înregistrare a entității de audit în Registrul public al entităților de audit, numărul și data eliberării Certificatului de înregistrare al auditorului în Registrul public al auditorilor.

Î.C.S. "KPMG Moldova" S.R.L., bd. Ștefan Cel Mare, nr. 171/1, et. 8, MD-2004, mun. Chișinău, Republica Moldova, Tel. 022 580 580, Administrator Lane John, Scrisoare de angajament din 12.07.2019, Licență nr. 053557 Seria A MMII din 22.11.2004 valabilă până la 22.11.2019

IV. Raportul integral al auditorului asupra situațiilor financiare anuale cu indicarea datei întocmirii raportului.

În cazul situațiilor financiare interime (semestriale) – raportul de revizuire a situațiilor financiare, în cazul în care acestea au fost revizuite, sau notificarea privind lipsa respectivului raport.

Situatiile financiare interime nu au făcut obiectul unei revizuiri al auditorului.

V. Raportul anual al conducerii, întocmit conform Legii nr. 287/2017 și pct. 15 sbp. 3) din Regulament, și, corespunzător, raportul intermediar (semestrial) de activitate al conducerii, întocmit conform pct. 19 sbp. 3) din Regulament.

Raportul intermediar al conducerii pentru semestrul I anul 2019 va fi inclus în Raportul anual pentru anul 2019.

VI. Declarațiile persoanelor responsabile ale entității de interes public (conform pct. 15 sbp. 4) și pct. 19 sbp. 4) din Regulament).

DECLARAȚIE

Subsemnată **Bulat Olga**, Președintele Comitetului de Conducere B.C. "ProCredit Bank" S.A., confirm că, din punctul meu de vedere, situațiile financiare semestriale sunt întocmite în conformitate cu legislația în vigoare și oferă o imagine corectă asupra elementelor patrimoniale, poziției financiare și performanței financiare ale B.C. "ProCredit Bank" S.A., că raportul conducerii prezintă corect evoluția și rezultatele B.C. "ProCredit Bank" S.A. și face o descriere a principalelor riscuri și incertitudini cu care se confruntă B.C. "ProCredit Bank" S.A..

Numele și prenumele:

Bulat Olga

Semnătura:

Data: _____ / _____ /2019

DECLARAȚIE

Subsemnată **Gornet Elena**, Contabil-șef al B.C. "ProCredit Bank" S.A., confirm că, din punctul meu de vedere, situațiile financiare semestriale sunt întocmite în conformitate cu legislația în vigoare și oferă o imagine corectă asupra elementelor patrimoniale, poziției financiare și performanței financiare ale B.C. "ProCredit Bank" S.A., că raportul conducerii prezintă corect evoluția și rezultatele B.C. "ProCredit Bank" S.A. și face o descriere a principalelor riscuri și incertitudini cu care se confruntă B.C. "ProCredit Bank" S.A..

Numele și prenumele:

Gornet Elena / Coroi-Jovmir Irina

Semnătura:

Data: _____ / _____ /2019

VII. Informații privind evenimentele importante, care au avut loc pe parcursul perioadei de raportare – se întocmește în conformitate cu prevederile pct. 28 și forma prescrisă în Formularul nr. 3 din Regulament.

Nr. d/o	Denumirea evenimentului	Data producerii evenimentului	Organul de conducere autorizat, care a luat decizia corespunzătoare, și data adoptării deciziei	Sursele unde s-a dezvoltat public decizia organului de conducere autorizat, data publicării/plasării informației	Alte modalități de informare și data data informării acționarilor (de specificat)	Informații aferente respectivului eveniment
1	Convocarea adunării generale ordinară a acționarilor sau, după caz, decizia organului competent privind refuzul de a convoca adunarea generală a acționarilor	24.04.2019	Comitetul de Conducere 18.03.2018	Monitorul Oficial nr. 101-107 (7024-7030) Pagina web a Băncii www.procreditbank.md /26.03.2019 MOSI 28.03.2019	X	X
2	Desfășurarea adunării generale ordinară a acționarilor și deciziile aprobată sau, după caz, informația privind adunarea generală a acționarilor care nu a avut loc din cauza lipsei de vorbum	24.04.2019	Adunarea Generală a Acționarilor din 24.04.2019	Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 159-161 (7082-7084) din 03.05.2019 Pagina web a Băncii www.procreditbank.md /26.04.2019 MOSI 13.05.2019	X	X
3	Convocarea adunării generale ordinară a acționarilor sau, după caz, decizia organului competent privind refuzul de a conv					

4	Desfășurarea adunării generale ordinară și decizile aprobată sau, după caz, informația privind adunarea generală a acționarilor care nu a avut loc din cauza lipsei de vorum	21.06.2019	Adunarea Generală Extraordinară a Acționarilor din 21.06.2019	Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 209-216 (7132-7139) din 28.06.2019 pagina web a Băncii www.procreditbank.md / 25.06.2019 MOSI 01.07.2019	X	X
---	--	------------	---	--	---	---

VIII. Date anuale privind tranzacțiile efectuate de către emitent cu propriile sale acțiuni, care vor cuprinde cel puțin următoarea informație:

- a) motivele achiziționării/răscumpărării efectuate în cursul anului financiar;
- b) numărul și valoarea nominală (fixată) ale acțiunilor achiziționate/ răscumpărate și înstrăinate în cursul anului financiar și cota parte pe care o reprezintă acestea din capitalul social;
- c) contravaloarea acțiunilor achiziționate/ răscumpărate și înstrăinate;
- d) numărul total al acțiunilor achiziționate/răscumpărate deținute de emitent la finele perioadei de gestiune și cota parte pe care o reprezintă acestea din capitalul social.

În semestrul I 2019 în cadrul B.C. "ProCredit Bank" S.A. nu au avut loc tranzacții cu propriile acțiuni.

IX. Semnaturi

Membru al Consiliului / Ciobu Stela
Președintele Comitetului de Conducere / Bulat Olga
Adjunctul Președintelui Comitetului de Conducere / Coroi-Jovmir Irina
Membru Comitetului de Conducere / Gorneț Elena
Contabilul – șef / Gorneț Elena

Informația privind sucursalele și agențiiile ale Băncii la data de 30.06.2019

Nr. d/o	Adresa sucursalei/agenției
1.	Sucursala nr. 1 Chișinău MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan Cel Mare și Sfînt 65, of. 901
2.	Sucursala nr. 2 Chișinău MD-2005, mun. Chișinău, bd. Renașterii Naționale 12
3.	Sucursala nr. 3 Chișinău MD-2060, mun. Chișinău, bd. Dacia 24/2
4.	Sucursala Bălți MD-3100, mun. Bălți, bd. Ștefan Cel Mare 20
5.	Agenția nr. 3 a sucursalei nr. 1 Chișinău MD-2069, mun. Chișinău, Calea leșilor 5
6.	Agenția nr. 8 a sucursalei nr. 1 Chișinău MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan Cel Mare și Sfînt 132

2.1 Stocuri de mărfuri și materiale	21 839 935	30 964 824
2.2 Creanțe pe termen scurt	101 825 322	85 517 926
2.3 Investiții pe termen scurt	-	-
2.4 Mijloace bănești	14 065 014	29 896 766
2.5 Alte active circulante	1 303 995	15 235 643
Total capitolul 2 Active circulante	139 034 266	161 615 159
Total active	724 610 994	749 536 625
PASIV		
3. Capital propriu		
Capital social	117 074 300	117 074 300
Capital suplimentar	230 000	230 000
Capital nevărsat	-	-
Capital retras	-	-
Total 3.1 Capital statutar și suplimentar	117 304 300	117 304 300
Capital de rezervă	2 181 503	2 181 503
Rezerve statutare	8 331 240	8 331 240
Alte rezerve	24 647 640	24 647 640
Total 3.2 Rezerve	35 160 383	35 160 383
Corectii ale rezultatelor perioadelor precedente	x	(796 574)
Profitul nerepartizat (pierdere neacoperită) al anilor precedenți	87 915 842	87 915 842
Profitul net (pierdere) al perioadei de gestiune	-	39 787 959
Profit utilizat al perioadei de gestiune	-	-
Total 3.3 Profit nerepartizat (pierdere neacoperită)	87 915 842	126 907 227
Alte elemente de capital propriu	35 015 894	39 147 599
Total capitolul 3 Capital propriu	275 396 419	318 519 509
4. Datorii pe termen lung		
4.1 Datorii financiare pe termen lung	91 539 578	102 225 982
4.2 Datorii pe termen lung calculate	150 725 727	135 261 937
Total capitolul 4 Datorii pe termen lung	242 265 305	237 487 919
5. Datorii pe termen scurt		
5.1 Datorii financiare pe termen scurt	8 718 055	4 402 325
5.2 Datorii comerciale	183 773 986	174 492 839
5.3 Datorii curente pe termen scurt calculate	11 207 602	11 751 199
Total capitolul 5 Datorii curente	209 949 270	193 529 197
Total pasiv	724 610 994	749 536 625

**Raportul semestrial al entității de interes public
Societatea pe acțiuni „Centrala Electrică cu Termoficare Nord”**

I. Date generale privind entitatea de interes public.

- Perioada de raportare: I semestrul an. 2019.
- Denumirea completă a entității de interes public: Societatea pe acțiuni „Centrala Electrică cu Termoficare Nord”, (SA „CET-Nord”).
- Entitatea de interes public reprezintă: Emitent, ale cărui valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată.
- Sediul, nr. de telefon/fax, pagina web oficială, e-mail: MD – 3100, mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare, 168; tel. 0231-53-359, fax. 0231-2-35-74, http://cet-nord.md, office@cet-nord.md.
- Numărul și data înregistrării la organul înregistrării de stat: Nr. 1002602003945 din 03.11.1997.
- Activitatea principală (conform CAEM): 3530, Producerea energiei electrice, producerea, distribuția și furnizarea energiei termice.
- Capitalul social al entității de interes public la ultima zi a perioadei de raportare, 117 074 300 lei.
- Numărul total de valori mobiliare emise de emitent, tipul și clasa valorilor mobiliare, principalele caracteristici, cu indicarea valorii nominale (fixate) și a codului ISIN: Acțiuni ordinare, 11 707 430 unități, valoarea nominală a unei acțiuni 10 lei, codul ISIN MD14CETN1001.
- Informația privind numărul acționarilor la ultima zi a perioadei de raportare: Agentia proprietății publice, IDNO 1006601001090
- Informația privind entitatea care asigură ținerea registrului acționarilor: Denumirea completă, sediu, nr. telefon/fax, nr. licenței, numele, prenumele conducătorului, data și numărul contractului: Registratorul independent SA „Real-Registr”, mun. Bălți, str. Kiev, 122/3, tel. 0231-2-82-33, e-mail realregister@mail.ru, licenta nr. 000081 s. CNPFI eliberată la 23.01.2010, conducător Anatolie Zbancă, contract nr. 15/1-39.5 din 01.03.2013.
- Lista persoanelor care acționează în mod concertat cu emitentul, la ultima zi a perioadei de raportare, în conformitate cu prevederile art. 6 din Legea nr. 171/2012:
  - Președinte al Consiliului: Mihai Stratan;
  - Membrii consiliului: Denis Tumuruc, Vadim Cortac, Roman Cazan, Tatiana Ivanicichina;
  - Membrii comisiei de cenzori: Ana Vrabie, Lidia Guțu, Natalia Tonu;
  - Membrii comitetului de audit: Felicia Cristal, Stela Paduca, Serghei Jomiru;
  - Reprezentantul statului: Vadim Cortac;
  - Membrii organului executiv: Director general interimar Marian Brînza.
- Statutul entității de interes public/modificări la statut (data înregistrării la organul înregistrării de stat). Statutul entității este înregistrat la Camera Înregistrării de stat al Ministerului Justiției la 31 mai 2017.
- Situatiile financiare pentru I semestrul anul 2019 cu anexele aferente au fost publicate pe pagina web a entității: http://cet-nord.md la data de 14.08.2019.

Bilanțul emitentului pentru I semestrul anul 2019

Posturile bilanțului	La finele perioadei de gestiune precedente, lei	La finele perioadei de gestiune curente, lei
ACTIV		
1. Active imobilizate		
1.1 Imobilizări necorporale	3 962	3 831
1.2 Imobilizări corporale	585 386 600	587 738 910
1.3 Investiții financiare pe termen lung în părți neafiliate	20 700	20 700
1.4 Alte active imobilizate	165 466	158 025
Total capitolul 1 Active imobilizate	585 576 728	587 921 466
2. Active circulante		

Raportul de profit și pierderi pentru perioada de gestiune:

Indicatorii	Perioada de gestiune precedență, lei	Perioada de gestiune curentă, lei
1. Venitul din vînzări	181 795 168	157 969 921
2. Costul vînzărilor	143 198 193	112 521 156
3. Profitul brut (pierdere globală)	38 596 975	45 448 765
4. Alte venituri operaționale	443 187	3 269 269
5. Cheltuieli de distribuție	4 039 365	3 653 052
6. Cheltuieli administrative	8 148 831	9 758 357
7. Alte cheltuieli din activitatea operațională	642 114	638 808
8. Rezultatul din activitatea operațională: profit (pierdere)	26 209 852	34 667 817
9. Rezultatul din activitatea de investiții: profit (pierdere)	663 820	(4 871)
10. Rezultatul din activitatea finanțieră: profit (pierdere)	1 717 188	5 125 013
11. Rezultatul din activitatea economico-finanțieră: profit (pierdere)	2 381 008	5 120 142
12. Rezultatul exceptional: profit (pierdere)	-	-
13. Profitul (pierdere) perioadei raportatare pînă la impozitare	28 590 860	39 787 959
14. Cheltuieli (economie) privind impozitul pe venit	-	-
15. Profitul net (pierdere) netă	28 590 860	39 787 959

- Entitatea de audit: Firma de audit SRL „Moore Stephens” KSC, MD2001, Chișinău, str. Vlaicu Pârcălab, 63, OF. 6A, administrator Andrei-Marius Stan, tel. 022-022-555, contract nr. 716A din 16.07.2019. Certificat de înregistrare în Registrul public al entităților de audit s. AMMII nr. 050378 eliberat la 03.12.2015. Certificat de înregistrare al auditorului în Registrul public al auditorilor s. AG nr. 00121 din 08.02.2008.
- Date semestriale privind tranzacțiile efectuate de către emitent cu propriile sale acțiuni: Tranzacții cu valoare mobiliare nu au fost efectuate.
- Opinia auditorului exprimată în raportul de audit al societății de audit care a efectuat auditul obligatoriu al rapoartelor financiare: Situațiile financiare pentru I semestrul anul 2019 nu au fost supuse auditului.
- Persoanele care au semnat Situațiile financiare pentru I semestrul anul 2019:

**Director general interimar Marian Brînza
Contabil șef Elena VONZEAC**

Raportul semestrial 2019 al S.A. “Reupies”

înțocmit în conformitate cu prevederile art. 120 și art. 121 din Legea nr. 171/2012, Secțiunea 2 și Secțiunea 3 din Capitolul II al Regulamentului

I. Date generale privind entitatea de interes public.

- Perioada de raportare: semestrul I 2019
- Denumirea completă a entității de interes public: Societatea pe acțiuni “REUPIES”
- Entitatea de interes public reprezintă:
  - un emitent, ale cărui valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată.
- Sediul, nr. de telefon/fax, pagina web oficială, e-mail: str. Columna, nr. 170, mun. Chișinău, cod postal MD-2004, Republica Moldova; tel: 022 780 396, fax, pagina web:, email:

specificarea numărului și cotei acțiunilor deținute:

- Bona Terra S.R.L. – 7,425%,
- Escort Trans S.R.L. – 89,601%

11. Informația privind entitatea care asigură ținerea registrului acționarilor:

Denumirea completă, sediul, nr. telefon/fax, nr. licenței, numele, prenumele conducătorului, data și numărul contractului: Societatea de registru REGISTRU S.A. a fost înregistrată în Registrul de Stat al Persoanelor Juridice cu nr. 1002600003273, adresa sediu: str. Mitropolit Gavriil Bănulescu Bodoni, nr. 14, mun. Chișinău, tel. 0 22 27 11 77, administrator Snițo Evghenii, autorizația de activitate de societate de registru nr. 0002 din 14.01.2015.

Contract de ținere a registrului deținătorilor de valori mobiliare nr. R-101/776 din 02.12.2018.

Motivul substituirii societății de registru. Refragerarea autorizației de societate de registrul de la Registrul Garant S.A.

12. Lista persoanelor cu funcții de răspundere ale entității (membrii consiliului, membrii organului executiv, membrii comisiei de cenzori, alte persoane cu funcții de răspundere) – se prezintă doar în cadrul raportului semestrial al entității, cu indicarea numelui, prenumelui, a funcției și datei numirii/alegerii în funcția respectivă.

– Membrii consiliului:

- Baranovschi Anastasia – contabil (membru), 05.06.2017
- Butucel Evghenii – administrator (membru), 05.06.2017
- Danila Vitalie – avocat (membru), 05.06.2017
- Gulco Alla – contabil(membru), 05.06.2017
- Gulco Maria – contabil (membru) 05.06.2017
  - Membrii organului executiv:
  - Fostei Mihail – director, 18.09.2016
  - Membrii comisiei de cenzori:
  - Ivanova Liudmila – contabil, 05.06.2017
  - Captari Ala – contabil, 05.06.2017
  - Bezușco Oxana –contabil, 05.06.2017

13. Modificări în lista persoanelor cu funcții de răspundere ale emitentului, precum și în lista persoanelor cu care acestea acționează în mod concertat în perioada raportată – se prezintă exclusive în cadrul raportului semestrial al entității, în formatul prenotat în Formularul nr. 2 din Regulament (fără coloanele 3 și 7). – nu a avut loc

14. Statutul entității de interes public /modificări la statut (data înregistrării la organul înregistrării de stat). modificarea capitalului social – 08.02.2019

15. Informația privind dezvăluirea publică a raportului semestrial al entității, cu indicarea surselor și datei unde/când acesta a fost dezvăluit public (prin MSI, pe propria pagină web oficială) și, după caz, indicarea denumirii și datei ediției/lor periodice, prevăzute în statutul entității, în care a fost publicat comunicatul privind disponibilitatea raportului anual/semianual al entității. emitent-msi. market.md – 05.08.2019

II. Situațiile financiare semestriale.

Nr. cpt.	ACTIV	Cod rd.	Sold la	
			Începutul perioadei de gestiune	Sfîrșitul perioadei de gestiune
1.	Active imobilizate			
	Imobilizări necorporale	010	4.500	4.500
	Imobilizări corporale în curs de execuție	020	2.526.945	2.526.945
	Terenuri	030		
	Mijloace fixe	040	9.514.604	9.371.609
	Resurse minerale	050		
	Active biologice imobilizate	060		
	Investiții financiare pe termen lung în părți neafiliate	070	45.000	45.000
	Investiții financiare pe termen lung în părți afiliate	080	30.092	30.092
	Investiții imobiliare	090		
	Creanțe pe termen lung	100		
	Avansuri acordate pe termen lung	110		
	Alte active imobilizate	120		
	Total active imobilizate (rd. 010 + rd. 020 + rd. 030 + rd. 040 + rd. 050 + rd. 060 + rd. 070 + rd. 080 + rd. 090 + rd. 100 + rd. 110 + rd. 120)	130	12.121.141	11.978.146
2.	Active circulante			
	Materiale	140	903.574	950.280
	Active biologice circulante	150		
	Obiecte de mică valoare și scurtă durată	160	644.523	653.298
	Producția în curs de execuție și produse	170	329.839	352.381
	Mărfuri	180		
	Creanțe comerciale	190	1.536.280	1.186.836
	Creanțe ale părților afiliate	200		
	Avansuri acordate curente	210	82.570	88.986
	Creanțe ale bugetului	220	1.064.640	1.146.411
	Creanțe ale personalului	230	9.907	24.560
	Alte creanțe curente	240	40.486	40.486
	Numerar în casierie și la conturi curente	250	105.904	134.388
	Alte elemente de numerar	260		9.855
	Investiții financiare curente în părți neafiliate	270		
	Investiții financiare curente în părți afiliate	280		
	Alte active circulante	290	30.584	30.654
	Total active circulante (rd. 140 + rd. 150 + rd. 160 + rd. 170 + rd. 180 + rd. 190 + rd. 200 + rd. 210 + rd. 220 + rd. 230 + rd. 240 + rd. 250 + rd. 260 + rd. 270 + rd. 280 + rd. 290)	300	4.748.307	4.618.135
	Total active (rd. 130 + rd. 300)	310	16.869.448	16.596.281

Nr. cpt.	PASIV	Cod rd.	Sold la	
			Începutul perioadei de gestiune	Sfîrșitul perioadei de gestiune
3.	Capital propriu			
	Capital social și suplimentar	320	16.617.570	14.401.894

Rezerve	330	611.122	611.122
Corectii ale rezultatelor anilor precedenți	340	X	
Profit nerepartizat (pierdere neacoperită) al anilor precedenți	350	-2.730.440	-514.764
Profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune	360	X	149.945
Profit utilizat al perioadei de gestiune	370	X	
Alte elemente de capital propriu	380		
Total capital propriu (rd. 320 + rd. 330 + rd. 340 + rd. 350 + rd. 360 - rd. 370 + rd. 380)	390	14.498.252	14.648.197
4. Datorii pe termen lung			
Credite bancare pe termen lung	400		
Împrumuturi pe termen lung	410		
Datorii pe termen lung privind leasingul financiar	420		
Alte datorii pe termen lung	430		
Total datorii pe termen lung (rd.400 + rd.410 + rd.420 + rd.430)	440		
5. Datorii curente			
Credite bancare pe termen scurt	450		
Împrumuturi pe termen scurt	460	5	5
Datorii comerciale	470	1.852.393	1.245.122
Datorii față de părțile afiliate	480	414.903	621.073
Avansuri primite curente	490	80.019	69.052
Datorii față de personal	500	14.936	
Datorii privind asigurările sociale și medicale	510	2.199	5.778
Datorii față de buget	520		
Venituri anticipate curente	530		
Datorii față de proprietari	540		
Finanțări și încasări cu destinație specială curente	550		
Provizioane curente	560		
Alte datorii curente	570	6.741	7.054
Total datorii curente (rd. 450 + rd. 460 + rd. 470 + rd. 480 + rd. 490 + rd. 500 + rd. 510 + rd. 520 + rd. 530 + rd. 540 + rd. 550 + rd. 560 + rd. 570)	580	2.371.196	1.948.084
Total pasive (rd. 390 + rd. 440 + rd. 580)	590	16.869.448	16.596.281

Situată de profit și pierderi:

Indicatori	Cod rd.	Perioada de gestiune	
		precedentă	curentă
Venituri din vînzări	010	2.881.615	1.826.815
Costul vînzărilor	020	1.330.781	794.537
Profit brut (pierdere brută) (rd. 010 – rd. 020)	030	1.550.834	1.032.278
Alte venituri din activitatea operațională	040		
Cheltuieli de distribuire	050		
Cheltuieli administrative	060	1.779.310	923.604
Alte cheltuieli din activitatea operațională	070	45.117	22.271
Rezultatul din activitatea operațională: profit (pierdere) (rd. 030 + rd. 040 – rd. 050 – rd. 060 – rd. 070)	080	-273.593	86.403
Rezultatul din alte activități: profit (pierdere)	090	-799	63.542
Profit (pierdere) pînă la impozitare (rd. 080 + rd. 090)	100	-274.392	149.945
Cheltuieli privind impozitul pe venit	110		
Profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune (rd.100 – rd.110)	120	-274.392	149.945

Situată fluxurilor de numerar:

Indicatori	Cod rd.	Perioada de gestiune	
		precedentă	curentă
Fluxuri de numerar din activitatea operațională			
Încasări din vînzări	010	3.238.121	2.113.786
Plăti pentru stocuri și servicii procurate	020	2.179.65	

CAPITAL

Двуязычное издание Национальной комиссии по финансовому рынку

Решения Административного совета Национальной комиссии по финансовому рынку

2

Радости и печали наступающей осени

3

http://www.capital.market.md Nr.33-34 (807)

Среда, 21 августа 2019 г.

Цена 7 леев

Молдавский экспорт нуждается в стимулировании

5

Национальная комиссия по финансовому рынку (НКФР) разработала и начала продвижение законопроекта о внесении изменений в некоторые законодательные акты, основной целью которого является минимизация угрозы излишнего долгового бремени потребителей – физических лиц и защита получателей продуктов небанковского кредитования. После консультаций и одобрения законопроекта правительством и заинтересованными учреждениями документ будет отправлен в парламент на утверждение.

Задача законопроекта заключается в улучшении законодательной базы, относящейся к деятельности организаций небанковского кредитования (ОНК) в целях защиты прав потребителей, а также приведение в соответствие некоторых законов, регулирующих деятельность организаций небанковского кредитования с положениями Закона №1/2018 об организациях небанковского кредитования.

В ходе пресс-конференции, состоявшейся 20 августа, вице-председатель НКФР Юрие Филип подчеркнул, что хотя сектор ОНК растет, существуют определенные риски, сопровождающие быстрое развитие сектора, самым заметным из которых является закредитованность населения. «В данном законопроекте орган по надзору предлагает ввести ряд норм и рычагов, направленных на сокращение рисков на рынке, связанных с неоправданной и завышенной стоимостью займов – рисков, замеченных в том числе и международными экспертами», – отметил вице-председатель НКФР.

В связи с этим, глава Генерального управления по небанковскому кредитованию при НКФР Алина Чеботарев сообщила, что предлагаемые поправки обсуждались с международными финансовыми организациями и позволяют снизить уровень долгового бремени населения путем введения новых регулирующих норм по ответственному кредитованию, в том числе требований к условиям и порядку оценки возможностей возврата небанковского кредита клиентом.

Согласно законопроекту, ОНК должны будут предоставлять отчеты бюро кредитных историй, что позволит субъектам избежать множественного кредитования со стороны нечестных

НКФР инициировала поправки в регулирующие нормы в сфере небанковского кредитования

лиц и прекратить мошенническую практику введения в заблуждение потребителей.

Другое предлагаемое изменение связано с определенными уточнениями в сфере запрета приема ОНК возвратных средств от общественности, что является основным условием осуществления деятельности организациями небанковского кредитования.

Кроме того, в целях исключения мошеннической практики выдачи займов на короткий срок с применением завышенных расценок НКФР предлагает ограничить расходы по небанковскому кредитованию или финансовому лизингу (процентная ставка, комиссионные, пены и т. д.) с тем, чтобы их сумма не превышала начальную сумму взятого займа. Для займа, выдаваемого физическим лицам на сумму до 50 тысяч леев, предлагается запретить изменение договорных условий в ущерб клиенту, предлагающих переплату со стороны клиента.

Отметим, что в соответствии с Законом об организациях небанковского кредитования, вступившего в силу с 1 октября 2018 года, НКФР была наделена полномочиями по надзору за ОНК, соответственно, осуществление деятельности в этой сфере без разрешения органа по надзору запрещена.

По информации НКФР, по состоянию на 1 июня 2019 года, активы организаций по небанковскому кредитованию составляли менее 10 млрд леев, увеличившись на 65% по сравнению с аналогичным периодом предыдущего года. Кроме того, значительно увеличился портфель займов и финансового лизинга – он составил почти 8,5 млрд леев, увеличившись на 2/3 по сравнению с 1 июня 2018 года. Количество получателей небанковских кредитов достигло чуть менее 465 тыс. лиц, а средняя сумма займа превысила 18 тыс. леев.

Пресс-служба НКФР

Объявление

о начале разработки законопроекта о внесении изменений в Закон №171/2012 о рынке капитала

23.07.2019

Национальная комиссия по финансовому рынку
объявляет о начале разработки законопроекта о внесении изменений в Закон №171/2012 о рынке капитала.

Законопроект должен быть разработан в целях исполнения Плана мер по внедрению Стратегии развития небанковского финансового рынка на 2018 – 2022 гг. Изменения обусловлены и необходимостью гармонизации нормативной базы в сфере рынка капитала с европейским законодательством, а также с лучшими практиками этой области, в том числе с учетом предложений, сформулированных польскими экспертами в рамках проекта TWINNING MD14/ENP/FI/17 «Развитие и усиление операционных и институциональных возможностей Национальной комиссии по финансовому рынку в сфере пруденциального регулирования и надзора».

Для повышения эффективности процесса разработки указанного законопроекта предлагаем всем заинтересованным субъектам принять активное участие и представить соответствующие предложения. Их можно направлять до 1 сентября 2019 года по электронной почте valeriu.popa@cnpf.md.

Контактное лицо: Валериу Попа

Управление по регулированию и авторизации, тел: 0 (22) 859 567.

Обозреватель финансового рынка

Market

http://www.capital.market.md

Nr.33-34 (807)

Среда, 21 августа 2019 г.

Цена 7 леев

Курс валют
на 21.08.2019 г.

Валюта	Ставка	Курс
USD	1	17.7181
EUR	1	19.6362
UAH	1	0.7038
RON	1	4.1511
RUB	1	0.2654

CAPITAL Market

ВНИМАНИЮ АКЦИОНЕРНЫХ ОБЩЕСТВ!

Объявления и годовые отчеты эмитентов принимаются по адресу:

ziarulcm@gmail.com
тел.: 022 22-12-87;
факс: 022 22-05-03

Вниманию читателей!

Газету Capital Market можно приобрести в следующих региональных киосках Moldpresa в:

Бельцах: №132; 133; 156
Комрате: №169
Кагуле: №170
Оргееве: №150
Хынчештах: №161
Сороках: №223

Кроме того, любой номер газеты или копию можно приобрести в редакции газеты Capital Market по адресу: Кишинев, ул. В. Александри, 115.

Вниманию акционерных обществ, профессиональных участников небанковского финансового рынка, подписчиков и читателей!

Коллектив газеты Capital Market поздравляет читателей по случаю государственных праздников Республики Молдова и сообщает, что следующий номер газеты выйдет 4 сентября 2019 года.

Подпишись!

Подпишись на газету

Capital Market в любом отделении
«Poșta Moldovei» страны или у наших
распространителей:

Moldpresa (022) 222221

Press Inform-Curier (022) 237187

“Ediții Periodice” (022) 233740

ПРИГЛАШАЕМ К СОТРУДНИЧЕСТВУ!

Периодическое издание «Capital Market» приглашает к сотрудничеству рекламодателей, рекламные агентства и агентов.

Контактный телефон – 022 22 9445,
email – gt@capital.market.md

Решения Административного совета Национальной комиссии по финансовому рынку

В ходе очередного заседания от 19 августа 2019 года Административный совет Национальной комиссии по финансовому рынку (НКФР), наделенный компетенцией согласно рамочному закону, принял решения в сфере небанковского финансового рынка, в частности:

I. РЕГУЛИРОВАНИЕ

• Постановление о форме и содержании формуляра «Мирное урегулирование дорожно-транспортного происшествия», нормах, относящихся к процедурам использования формуляра, а также максимальном размере возмещения при повреждении или разрушении имущества в случае мирного урегулирования дорожно-транспортного происшествия. Бланк содержит две самокопирующиеся страницы, с фоновым рисунком, напечатанным на офсетной бумаге, обе страницы обладают одинаковой юридической силой. Процедура мирного урегулирования дорожно-транспортного происшествия может применяться для всех дорожных происшествий, наступивших на территории Республики Молдова, результатом которых являются только незначительный материальный ущерб и в которых участвуют только два автомобиля, с одновременным соблюдением и других условий, предусмотренных ст. 181 части (3) Закона №414/2006 об обязательном страховании гражданской ответственности за ущерб, причиненный автотранспортным средством. В этом смысле, в случае дорожно-транспортного происшествия с участием двух автомобилей, в результате которого нанесен только материальный ущерб, оба водителя, участника происшествия, должны заполнить и подписать формуляр „Мирное урегулирование дорожно-транспортного происшествия“ согласно установленной модели, с последующим его представлением страховщику, при этом нет необходимости присутствия водителей в полиции для регистрации происшествия, что исключает административное наказание. Формуляр упростит быстрый сбор всей необходимой информации и урегулирование заявления об ущербе. Страхователи получают формуляр от страховщиков при заключении договоров о страховании или по заявлению. Кроме того, Постановление НКФР устанавливает максимальный размер ущерба

в случае применения процедуры мирного урегулирования в размере 10 000 леев, рассчитанного, исходя из показателей страховых компаний, зарегистрированных за период 2010-2018 гг.

II. АВТОРИЗАЦИЯ

- Регистрация в Государственном реестре ценных бумаг акций, размещенных при учреждении SA „APĂ-CANAL CAHUL“ на сумму 7 100 000 леев в количестве 71 000 простых именных акций номинальной стоимостью 100 леев, за счет неденежных взносов и денежных средств;
- Переоформление лицензии инвестиционного общества, выданной Коммерческому банку „MOBIASBANCĂ-Groupe Societe Generale“ SA, путем изменения наименования с Коммерческий банк „MOBIASBANCĂ-Groupe Societe Generale“ SA на „Mobiabanca-OTP Group“ SA;
- Одобрение допуска на регулируемый рынок ценных бумаг, выпущенных SA „PLAI-FRUCT“ и SA „SUCCES-COM“;
- Государственная регистрация учреждения ОСН „TIME FINANCE“ SRL, утвержденного решением единственного пайщика от 16.07.2019;
- Утверждение г-жи Виктории Анточ в должности главного бухгалтера SA „ACORD GRUP“ SA и, соответственно, г-жи Анжелы Заец в должности исполняющей обязанности главного бухгалтера CA „GALAS“ SA;
- Отзыв лицензии BAR „LUMEA ASIGURĂRILOR“ SRL на право осуществления посреднической деятельности в страховании и/или перестраховании;
- Утверждение назначения г-на Андриана Круду в должности управляющего BAR „HERMINA“ SRL.

III. НАДЗОР

- Акт по результатам комплексной проверки соблюдения АЕІ „GRIMĂNCĂUȚI“ законодательства в сфере ссудо-сберегательных ассоциаций за период деятельности 01.06.2016-31.05.2019. В связи с этим НКФР начала процедуру привлечения к административной ответственности исполнительного директора АЕІ „GRIMĂNCĂUȚI“, согласно Кодексу об административных правонарушениях, и вынесла предупреждение управляющим данного субъекта за несоблюдение нормативных актов, относящихся к данной сфере.

Пресс-служба НКФР

Парламент одобрил проект законодательных поправок по бюджетно-налоговым мерам, согласованным с МВФ

Законодательная инициатива правительства была принята большинством голосов депутатов сразу в двух чтениях. Согласно законопроекту, плата за загрязнение окружающей среды с 2020 г. вырастет на 20%; с талонов на питание, предоставляемых работодателями в качестве неденежной мотивации сотрудникам, будут удерживаться взносы социального страхования (18% – с работодателя и 6% – с работника); ставка НДС в секторе НоReCa будет повышена с 10% до 20%.

Законопроект предусматривает, что лица с годовым доходом более 360 тыс. леев будут лишены права на личное освобождение от подоходного налога, которое составляет 24 тыс. леев.

Предложено применять базовое налогообложение для прироста капитала: на 100% – для юрлиц и на 50% – для физлиц; повысится размер удерживаемого подоходного налога у источника выплаты – с 7% до 12%. Из Налогового кодекса будут исключены положения, позволяющие занижать налогооблагаемый доход на 500 тыс. леев при оценке доходов косвенными методами, будет аннулирован запрет на налоговые проверки, осуществляемые в отношении экономических агентов за период до 1 января 2018 г.

Физлица, получающие международной почтой товары стоимостью более 200 евро от юридических лиц (B2C), будут платить НДС, таможенные пошлины и акцизы. При этом действующие сегодня лимиты для

остальных категорий и способов ввоза товаров сохранятся неизменными: необлагаемый лимит для физлиц, импортирующих товары, составит 300 евро в случае наземного транспорта или 430 евро – в случае воздушного и морского транспорта. Выступая перед депутатами парламента министр финансов Наталья Гаврилица отметила, что внесение изменений и дополнений в налоговое и таможенное законодательство является одним из условий для возобновления программы сотрудничества с МВФ. Она отметила, что главная цель законопроекта – закрыть «дыру» в госбюджете, которая возникла в результате предвыборных мер, принятых в 2018 г. предыдущими властями, сохранить все запланированные социальные расходы и инвестиции, а также возобновить финансирование внешних партнеров.

В ходе дискуссий некоторые депутаты заявили о непрофессионализме при подготовке документа и потребовали более глубокого анализа влияния предлагаемых мер. После утверждения законопроекта в первом

чтении было предложено рассмотреть его в рамках осенней сессии парламента, однако в итоге голосами 55 депутатов парламент принял документ и во втором чтении.

Напомним, власти Молдовы рассчитывают получить в 2019 г. очередной транш кредита от МВФ в сумме \$46,5 млн, при выполнении согласованных с фондом предварительных мер. Такая договоренность была достигнута в начале июля, по итогам оценочной миссии МВФ. Тогда на уровне экспертов было достигнуто соглашение о результатах 4-го и 5-го обзоров 3-летней программы экономических реформ, поддерживаемой МВФ. Это соглашение должно утвердить руководство и Исполнительный совет МВФ. Рассмотрение Исполнительным советом может состояться в сентябре, при условии выполнения властями обговоренных предварительных мер по обеспечению устойчивости госфинансов, повышению налоговой дисциплины и восстановлению банковского сектора.

InfoMarket

НБМ в чрезвычайных ситуациях

сможет предоставлять помощь

по ликвидности только платежеспособным и жизнеспособным банкам

Это предусматривают поправки в Закон о Нацбанке, в Закон об оздоровлении банков и банковской резолюции и другие законы, которые парламент принял в четверг сразу в двух чтениях.

Изменения были предложены для повышения прозрачности и безопасности банковской системы, для недопущения произошедшего в 2014 г. ситуации, когда срочные кредиты были предоставлены Нацбанком трем неплатежеспособным банкам, а невозвращенные ими кредиты были преобразованы во внутренний долг, переложенный на плечи граждан.

Поправки отменяют положения, позволившие ранее предоставить помощь ликвидностью трем несостоятельным коммерческим банкам. Изменения призваны предотвратить повторение ситуации с Banca de Economii, чтобы ни один коммерческий банк в Молдове больше не представлял безответственно неблагоприятных кредитов, осуществляя финансовые махинации, в расчете на последующую помощь Нацбанка ликвидностью. Кроме того, поправками были исключены из списка приемлемых активов, принимаемых Нацбанком в качестве гарантии при представлении кредитов банкам, простые векселя и ценные бумаги, выпущенные на имущество или товары, поскольку они нечасто используются на отечественном рынке.

Поправки в Закон о Нацбанке предусматривают введение четкого понятия «помощь по ликвидности в чрезвычайных ситуациях», под которой будет подразумеваться обеспечение ликвидности Нацбанком из собственных денежных средств платежеспособному и жизнеспособному банку, сталкивающемуся с временными проблемами с ликвидностью, или любая другая форма помощи в чрезвычайных ситуациях, которая может привести к увеличению объема денежных средств Нацбанка, без того, чтобы такая операция была частью денежной политики».

В закон вводится новая статья, согласно которой в целях обеспечения стабильности финансовой системы Нацбанк сможет по своему усмотрению в чрезвычайных ситуациях предоставлять помощь по ликвидности только платежеспособным и жизнеспособным банкам, которые испытывают временные проблемы с ликвидностью.

Одобренный парламентом законопроект также актуализирует правовую базу, касающуюся обязательных резервов для целей денежного контроля и управления ликвидностью.

Парламент утвердил во втором чтении поправки в Закон о госбюджете на 2019 г., предусматривающие сокращение его доходов и расходов и увеличение дефицита

В частности, доходная часть госбюджета уменьшается на 1 млрд 492 млн леев (-3,5%) – с 42 млрд 125,5 млн до 40 млрд 633,5 млн леев, расходная – на 1 млрд 327,4 млн леев (-2,8%) – с 47 млрд 664,2 млн до 46 млрд 336,8 млн леев, а дефицит вырастет на 164,6 млн леев (+3%) – с 5 млрд 538,7 млн до 5 млрд 703,3 млн леев.

Как сообщалось ранее, законопроект корректирует бюджетные показатели по доходам, расходам и дефициту бюджета, исходя из переоценки прогнозов по основным макроэкономическим показателям и тенденций исполнения госбюджета в I полугодии текущего года, пересмотра программ расходов, а также разблокирования внешнего финансирования для поддержки бюджета.

Причиной пересмотра доходов бюджета стал новый прогноз макроэкономических показателей, которые были актуализированы совместно с экспертами МВФ, а также динамика поступлений налогов и сборов в I полугодии 2019 г.

В рамках второго чтения документа одобренные 31 июля в первом чтении основные параметры бюджета (доходы, расходы, дефицит) больше не менялись, а было лишь согласовано перераспределение некоторых средств по отраслям.

НАРЭ повысило тариф на поставку электроэнергии для бытовых потребителей

Тариф на поставку электроэнергии для бытовых потребителей повысился почти на 5,6%: со 179 до 189 банов за 1 кВт/ч без учета НДС. Соответствующее решение было принято на заседании Административного совета Национального агентства по регулированию в энергетике 16 августа.

При этом для потребителей компании Gas Natural Fenosa Furnizare Energie, чьи электроустановки подключены к распределительным электросетям среднего напряжения (6; 10 кВт), тариф сокращен на 7 банов – со 160 до 153 банов за 1 кВт/ч, а для подключенных к сетям высокого напряжения (35; 110 кВт) – повышен всего на 4 баны – со 134 до 138 банов за 1 кВт/ч. В то же время, установлены тарифы на распределение электроэнергии: для сетей низкого напряжения (0,4 кВт) – 62 баны за 1 кВт/ч без учета НДС (было 58 банов), среднего напряжения (6; 10 кВт) – 26 банов за 1 кВт/ч без учета НДС (было 39 банов), высокого напряжения (35; 110 кВт) – 12 банов за 1 кВт/ч без учета НДС (без изменений).

При установке тарифов учитывался прогноз среднегодового роста инфляции на 2019 г. на уровне 4,8% и курс лея к доллару США (по данным Нацбанка на период 1 января-8 августа 2019 г.) на уровне 16,58 лея.

Новые тарифы вступят в силу с момента публикации в Monitorul Oficial. Последняя корректировка тарифов на поставку и распределение электроэнергии была осуществлена НАРЭ 15 июня 2018 г. Тогда тариф на поставку электроэнергии был снижен в среднем на 10%. Цена на электроэнергию, поставляемую Gas Natural Fenosa бытовым потребителям, была установлена на уровне 179 банов за кВт/ч.

InfoMarket

Радости и печали наступающей осени

Спеет виноград, напоминая о грядущей осени. Есть легкое опасение, что она будет немного отличаться от осеней прежних лет. В министерстве сельского хозяйства, регионального развития и окружающей среды состоялась встреча с людьми, которые высказывают такие опасения и которые пытаются найти выход из сложной ситуации. Идет осень, виноград набирает сахар от щедрого августовского солнца, а в погребах страны еще хранится много, очень много вина.

Заседание виноделов возглавила госпожа министр сельского хозяйства. Кроме обсуждения текущих проблем, дискуссии коснулись и стратегических вопросов, связанных с будущим отрасли. Подход правильный, обдумывать и принимать долгосрочные стратегии надо задолго до появления проблем на горизонте. Да, есть план развития промышленности, но его действие истекает уже в 2020 году. Более того, положение дел в виноградарстве и виноделии быстро меняется, время вносит труднопредсказуемые на момент принятия документа коррективы. Сектор сильно привязан к внешнему рынку, что обязывает нас действовать в зависимости от мировых тенденций. Незнание или игнорирование этих тенденций прямо влияет на наше присутствие на мировых рынках, на экспорт. Мировые тенденции должны отражаться на внутренних тенденциях, в политике государства они являются важной частью национального интереса.

Присутствующие на встрече, организованной по инициативе министерства, озвучили ряд проблем, создающих напряжение и препятствующих нормальному развитию отрасли. Производители вина сильно заинтересованы в подписании договора о свободной торговле с Китаем, так как рынок этой страны очень привлекателен. Это самый крупный рынок в мире, число потребителей растет, и появится на таком рынке – это настоящий акт мужества. Почему? Потому что он также привлекает и других производителей вина, многие из которых давно себя зарекомендовали. Китайский рынок становится требовательным к качеству вина. К тому же, Китаю

требуются огромные объемы, которые Молдова поставить не в состоянии, несмотря на то, что у нас опирают немалыми цифрами при оценке объемов производства.

Обсуждались и старые проблемы, одной из которых является вопрос сертификации. Ее стоимость отрицательно оказывается на цене вина. Получение сертификата в Испании, например, стоит семь евро, тогда как в Молдове производитель платит более 15 евро. Конечно, о сертификатах говорят часто, так часто, что это становится утомительно. Но не для виноделов.

Большинство собравшихся выразили озабоченность урожаем этого года. В этом году виноградники как никогда урожайны. В принципе, при этом не учитываются уже имеющиеся запасы, но в любом случае урожай винограда отражает инвестиции, вложенные в течение аграрного года. Существуют обязательные меры, они стоят денег, в том числе рабочая сила, которой все больше не хватает и которая дорожает. В совокупности эти затраты формируют конечную цену, а затем и цену на ящике с виноградом. Теоретически сейчас уже пройдена большая часть пути к сбору урожая, но финал пока выглядит печальным.

Когда я пишу эти строки, рядом со мной находится производитель винограда, приехавший в Кишинев отчитаться о запасах вина. Он звонит кому-то по телефону. Происходит короткий разговор: Кодрянку не спрашивают в Румынии. Кодрянка – прекрасный виноград – может остаться на лозе. Делать вино? Как делать из Кодрянки вино? Даже если и сделаешь, кому оно нужно. Но речь

не только о Кодрянке. Все эти вопросы относятся к любому сорту винограда.

У заводов большие запасы вина. Очень большие. Ведь в целом в мире резко возросли запасы вина. Переработчики уже располагают собственными виноградниками и намерены переработать сначала свой виноград. А потом, может быть, откроют двери и для остальных виноделов. Говорят, что сейчас в стране работает около трех тысяч владельцев небольших виноградников. Говорят, также, что этот год станет решающим для них и что при цене ниже двух леев они будут вынуждены выкорчевывать их. Это после того, как вложено немало средств на их создание и уход. Это плохо отразится на положении вещей в отрасли. Некоторые виноградники были заложены при помощи государства. И тогда, и сейчас нет одного – ясной и долгосрочной политики.

Запасы еще долго останутся темой для обсуждения. Некоторые видят решение проблемы в дистилляции вина. Это тоже нелегкий процесс и проблему в целом не решает. Просто бремя перекладывается на тех, кто выдерживает в погребах дивидены. В большинстве случаев речь идет о винах с высокой концентрацией SO₂, что совсем не гарантирует хорошего качества.

Насколько известно, в ближайшее время виноградари и виноделы снова соберутся в Кишиневе. Также известно, что госпожа министр едет в Китай в сопровождении представителей отрасли. И скоро наступит осень. Чаще всего нас радует это время года, но сейчас может разочаровать.

Константин ОЛЯТНУ

Молдова выступает за увеличение квот на экспорт сельхозпродукции в ЕС, что будет способствовать расширению торговли и повышению уровня жизни граждан

Об этом заявил министр иностранных дел и евроинтеграции Молдовы Нику Попеску на встрече с главой делегации Евросоюза в Молдове Петером Михалко, на которой обсуждалось нынешнее состояние двусторонних отношений РМ и ЕС, финансовая помощь, предоставляемая Молдове Евросоюзом, внедрение реформ, а также программа встреч РМ-ЕС.

По сообщению МИДЕИ, в контексте дискуссий о торговле с Евросоюзом Нику Попеску подчеркнул, что увеличение квот на экспорт молдавской сельхозпродукции в ЕС будет способствовать созданию новых рабочих мест, росту зарплат и уровня жизни людей.

Стороны обсудили и ход внедрения реформ в различных областях, а также амбициозные планы, которые должны быть реализованы нашей страной в будущем вместе с европейскими партнерами, включая разработку новой программы ассоциации, подготовку к следующему заседанию Совета ассоциации РМ-ЕС, а также двусторонние контакты, которые состоятся в ближайшее время.

Запущено мобильное приложение СРАС – Каталог сертифицированных пищевых продуктов Молдовы и Румынии

Как сообщили в Агентстве по интервенциям и платежам в сельском хозяйстве, цель этого мобильного приложения состоит в том, чтобы идентифицировать, а также определять местонахождение в реальном времени сертифицированных продуктов питания в той местности, в которой находится пользователь приложения. С помощью программы также можно получить полную информацию о производителе.

Приложение было разработано в соответствии с Соглашением о сотрудничестве между Агентством по интервенциям и платежам в сельском хозяйстве (AIPA) Молдовы и Агентством по финансированию сельских инвестиций (AFIR) Румынии.

AIPA призывает всех производителей, которые хотят быть включенными в мобильное приложение СРАС, обратиться в Управление безопасности и информационных технологий AIPA. Подробности – на сайте www.aipa.gov.md.

InfoMarket

ТЕЛЕФОН ДОВЕРИЯ

Телефон доверия был создан в целях более эффективного сотрудничества с гражданским обществом по предупреждению нарушений и служебных злоупотреблений, уже допущенных или допускаемых сотрудниками Национальной комиссии по финансовому рынку, а также профучастниками, работающими на рынке ценных бумаг, страхования, микрокредитования и коллективных инвестиций.

Телефон доверия: (+373 22) 859-405.

E-mail: info@cnpf.md

Объявление НКФР

Во исполнение положений статьи 6 Закона №192-XIV от 12.11.1998 г. „О Национальной комиссии по финансовому рынку”, Национальная комиссия по финансовому рынку сообщает банковские реквизиты, куда должны переводиться сборы и регуляторные платежи для обеспечения функционирования:

Фискальный код 1007601001293; ВС “Victoriabank” S.A., филиал №11; Банковский код VICBMD2X883; Банковский счет IBAN MD24VI000002251311138MDL

С начала 2019 г. Агентство по интервенциям и платежам в сельском хозяйстве (AIPA) утвердило 1662 заявки на выдачу субсидий на 251,4 млн леев

Как сообщили в AIPA, всего в агентство было представлено 2408 заявок на финансовую помощь от государства, что почти на 7% больше по сравнению с количеством заявок, принятых за аналогичный период прошлого года. Большинство заявок (978 заявки на 108,5 млн леев) было подано на получение субсидий для закупки сельскохозяйственной техники и оборудования. На посадку многолетних растений, включая вырубку непродуктивных культур, подано 779 заявок на 120,1 млн леев. На стимулирование инвестиций в развитие послеуборочной и перерабатывающего оборудования было подано 204 заявки на 158 млн леев.

В области зоотехники было подано 89 заявок на финансирование, из которых 75 заявок на стимулирование инвестиций и обновление оборудования (сумма запрашиваемых субсидий – 22,4 млн леев) и 14 заявок на закупку скота (5,2 млн леев). В то же время ежегодно 5% (45 млн. леев) из ресурсов Национального фонда развития сельского хозяйства и сельской местности направлены на предоставление авансовых субсидий молодым людям и женщинам-фермерам, которые впервые запускают свой бизнес. По предварительным данным, число одиночных сельхозпроизводителей, обратившихся за субсидиями, – 1821, из которых 1244 мелких сельхозпроизводителя (68%), 446 средних сельхозпроизводителей (25%) и 131 крупный сельхозпроизводитель (7%).

Напомним, что в текущем году Национальный фонд развития сельского хозяйства и сельской местности составляет около 900 млн леев. В 2018 г. AIPA получило более 7,4 тыс. заявок на финансовую помощь на общую сумму более 1 млрд леев.

В результате запрошенных субсидий удалось привлечь инвестиции в агропромышленный сектор, а также в смежные области на сумму около 6 млрд леев, что на 15% больше инвестиций сельхозпроизводителей в 2017 г. Благодаря инвестициям было создано более 4,6 тыс. рабочих мест.

С начала текущего года инвестиции в сельское хозяйство составили около 550 млн леев, что позволило создать 239 новых рабочих мест и 286 сезонных рабочих мест.

InfoMarket

CAPITAL Market

Периодическое издание НКФР

Индекс подписки:

Moldpres: 67770. Poșta Moldovei: PM21700

Издатель:

Instituția Publică Ediția Periodică
CAPITAL MARKET

Регистрационный №:

1003600114204, 27 октября 2003 года

Учредитель:

Национальная Комиссия
по финансовому рынку

Главный редактор:

Геннадий ТУДОРЯНУ
Тел.: /373 22/ 22-12-87, 22-77-58

Заместитель главного

редактора:

Лилия АЛКАЭЗ

Прием объявлений и отчетов:

ziarulcm@gmail.com

Тел.: /373 22/ 22-05-03

Адрес: ул. Василе Александри, 115.
(угол бул. Штефан чел Маре)

Cod IBAN: MD69VI000022249111050MDL

BC “Victoriabank”, SA, fil.11, Chișinău,

BIC VICBMD2X883

В номере использованы материалы информационных агентств “Moldpres” и “InfoMarket”.

Статьи, помеченные знаком **»,** публикуются

на правах реклами.

Каждый материал, опубликованный на страницах “Capital Market”, отражает точку зрения его автора, которая может не совпадать с точкой зрения редакции. Перепечатка текстов и фотоснимков разрешается только с письменного согласия издания.

Отпечатано в типографии “Edit Tipar Grup” SRL

Последние пять лет стали для Республики Молдова самыми плачевными в плане тарифной политики. Регулируемые цены и тарифы, изменяемые автономным органом в лице Национального агентства по регулированию в энергетике (НАРЭ), всегда находились под диктатом политики. Не стало исключением и решение от 16 августа.

Мы не говорим об увеличении и снижении цен, о том, что надо было хотя бы провести предварительный аудит перед установлением новых цен или о том, что люди ждут большей прозрачности. В частности, потребители, у которых небольшие доходы, хотели бы знать, за что они платят. Речь не идет о поставщике, ожидающем, что тарифы будут меняться тогда, когда он просит, а не тогда, когда поступают сигналы от политиков и гражданского общества, или когда уже нельзя откладывать решение так называемых финансовых отклонений. Неизвестно также, насколько оправданы затраты, включенные в тариф.

НАРЭ не предоставило понятные всем объяснения. Накануне утверждения тарифов и цен проводились публичные слушания, но они были для специалистов. Есть аспекты, по которым регулятор должен был бы дать разъяснения, чтобы его решения вызвали доверие в обществе. Тем более, что в конце июля сообщили об открытии Агентства по информированию, коммуникации и консультированию с мнением заинтересованных сторон. Наверное, тут был повод и для обозначения позиции Экспертного совета.

Я не говорю, что цены на электроэнергию, установленные за последние годы, в том числе и 16 августа 2019 года, высокие или низкие, и о повышении вообще; вопрос заключается в том, почему политика вмешивается в деятельность независимого органа?

Административный совет Национального агентства по регулированию в энергетике (НАРЭ) принял решение, после дебатов на открытом заседании, повысить на 5,58% регулируемую цену на электроэнергию, поставляемую населению компанией Gas Natural Fenosa Furnizare Energie. Согласно постановлению НАРЭ, цена на электроэнергию, поставляемую Gas Natural Fenosa Furnizare Energie бытовым потребителям, установлена на уровне 189 банов за киловатт/час, по сравнению с нынешними 179 банами. Для потребителей, чьи установки подключены к распределительным сетям среднего напряжения (6-10 кВт), цена была снижена со 160 до 153 банов за кВт/час, а для потребителей, подключенных к распределительным сетям высокого напряжения (35,100 кВт), она была увеличена со 134 банов за кВт/час до 138 банов.

Новые цены, в целом, вернулись на уровень 2017 года, отметили в НАРЭ.

ООО «Gas Natural Fenosa Furnizare Energie» запросила регулируемую цену на энергию, поставляемую населению, в 194 бана за кВт/ч, или на 8,6% больше, чем действующий тариф; для потребителей, подключенных к сетям среднего напряжения, – 158 банов, а для подключенных к сетям высокого напряжения – 148 банов.

Согласно постановлению НАРЭ, цена на электроэнергию, поставляемую FEE Nord бытовым потребителям, установлена на уровне 223 бана за киловатт/час, что на 10 банов меньше, чем требовал поставщик электроэнергии на севере Республики Молдова. Для конечных потребителей, чьи установки подключены распределительным сетям среднего напряжения (6-10 кВт), установлена цена в 163 бана за киловатт/час, в сравнении с запрашиваемыми компанияй 209 банами.

ЗАЧЕМ НУЖНО БЫЛО МЕНЯТЬ ЦЕНЫ?

Корректировка тарифов необходима для покрытия повышения цен на импортируемую электроэнергию, себестоимости продукции, негативных

ВНОВЬ О ТАРИФАХ?

финансовых отклонений, накопленных в течение текущего года, и обеспечения устойчивости поставок и платежей в секторе, отметили на открытом заседании НАРЭ. В течение 2019 года самым чувствительным и неустойчивым показателем был курс обмена валют, в котором наблюдались самые большие колебания за последние годы. Поэтому было предложено использовать фактический валютный курс в этом году в размере 17,58 лея за доллар США против 16,83 лея за доллар, учитываемый при установлении регулируемой цены в 2018 году.

Сразу после принятия решения НАРЭ президент Игорь Додон назвал его необоснованным. «Административный совет агентства был назначен Демократической партией перед парламентскими выборами. Становится ясным, что данное повышение не обосновано точными и оправданными расчетами, а представляет собой попытку дестабилизировать ситуацию в стране по политическому заказу прошлой власти», – отметил глава государства и порекомендовал правительству «преприятии меры, предусмотренные законодательством, для приостановления действия безответственного и необоснованного решения НАРЭ». Ведомство, которое должно действовать вне зависимости от политического фактора и обеспечивать процесс регулирования энергетического рынка в строгом соответствии с действующим законодательством и принятой методологией, пытается перенести все бремя безответственной и популистской власти «демократов» на плечи простых граждан и экономики страны».

Конечно, есть вопросы. Например, Gaz Natural Fenosa Furnizare Energie запросило 24 января 2019 года изменить цены, то есть, за месяц до парламентских выборов. Кто посмел бы повысить цены в такой ситуации? Тем более, что директора назначались властью. Второй запрос, поступивший в результате обесценивания лея и увеличения импортной цены, поступил 10 июля. Публичные слушания по запросу состоялись 16 августа. Почему так долго затягивалось решение?

«На фоне повышения цен на импорт электроэнергии и, в особенности, на газ, можем назначить главой Национального агентства по регулированию в энергетике (НАРЭ) и Папу Римского, но это не приведет к снижению тарифов», – написал на своей странице в Facebook эксперт в энергетике Серджиу Тофилат. И наверное, он прав.

Правительству рекомендовано вмешаться. А парламенту? Директора НАРЭ назначаются парламентом. В таком случае, законодательный орган должен дать отчет о своих ставленниках в регуляторе.

Повторяется ситуация последних лет, когда в 2015 году НАРЭ отменило 3 сентября решение от 18 июля об увеличении тарифов на электроэнергию на 30-37%, а на природный газ – на 15,4%, хотя Moldovagaz просил об увеличении на 48%, а Union Fenosa – на 50%. Объяснение НАРЭ было более чем странным: там отметили, что решение было принято с учетом «об-

ращения Национальной конфедерации профсоюзов Молдовы, рекомендации Высшего совета безопасности, а также нескольких тысяч обращений от населения». Несколько месяцами ранее председатель парламента сообщил, что потребует от прокуратуры проверить обоснованность вероятного увеличения, если «НАРЭ примет решение и оно будет произвольным».

Европейское энергетическое сообщество немедленно отреагировало. В своем сообщении, ЕСС отметило, что НАРЭ отступило перед политическим давлением. Решение об отмене новых тарифов еще раз подтвердило, что этот орган не является независимым, что противоречит базовым принципам Сообщества и Республики Молдова. «Это неожиданное решение, поднимающее ряд вопросов, в том числе и об уровне независимости НАРЭ», – заявили Игорь Мунтян, эксперт IDIS „Viitorul”, и другие эксперты в отрасли.

Позже, после проведения аудита, тарифы все-таки подняли, но ниже, чем планировалось.

Другой случай. В конце января 2018 года тогдашний премьер-министр Павел Филип заявил на заседании правительства, что цена на природный газ может быть уменьшена на 20%. «Скорее будет решение НАРЭ», – отметил премьер. Между тем, в Moldovagaz сообщили о возможности сокращения тарифа для конечных потребителей на 11,4%. Эксперт Виктор Парников отмечал, что «Moldovagaz должен объяснить, какие другие расходы так сильно возросли, если закупочная цена снизилась на 25%, обменный курс – на 14%, а снижение тарифа планируется всего на 11,4%». В итоге, цена была уменьшена на 20,3%. Также, было принято решение о снижении на 10% тарифа на электроэнергию для населения, поставляемую Gas Natural Fenosa Furnizare Energie. Оба тарифа вступили в силу с 1 июля 2018 года. Так была заложена «бомба», которая «взорвалась» в августе 2019.

Тарифы на газ и электроэнергию – весьма чувствительная тема, особенно для бедного населения. С другой стороны, компаниям надо покрывать затраты. Поэтому необходим аудит перед пересмотром тарифов и регулируемых цен, и это должен быть прозрачный процесс. НАРЭ должно объяснить это повышение (не в стиле стерильного последнего пресс-релиза), а в случае заметного увеличения одновременно предложить компенсации социально уязвимым слоям населения.

По мнению Серджиу Тофилата, «тарифы являются деликатной и политизированной темой... Новые тарифы неоправданы, поскольку не было проведено никакого аудита операторов и не были исключены неоправданные расходы». По его словам, «1. У людей низкие доходы, и им не предлагают компенсацию для оплаты счетов; 2. Цены неоправданы; 3. Операторы часто злоупотребляют положением, и НАРЭ не вмешивается, чтобы защитить потребителей. НАРЭ в последние 5 лет представляло личные интересы некоторых лиц из Демократической партии».

Влад БЕРКУ

Компания Avia Invest, получившая в концессию Кишиневский международный аэропорт, вновь сменила собственника

Компания Avia Invest, получившая в концессию Кишиневский международный аэропорт, вновь сменила собственника. Как передает агентство «ИНФОТАГ», международные СМИ сообщили, что в понедельник была совершена сделка по приобретению 95% акций компании.

Согласно сообщениям, покупателем акций стала компанией NR Investments Ltd – инвестиционная компания в сфере недвижимости, расположенная в Гернси, Нормандские острова. Для совершения сделки в Кишинев приехал владелец компании Нат Ротшильд. «Деятельность и управление Кишиневского международного аэропорта были переданы концессионеру – Avia Invest – в ноябре 2013 года в рамках программы государственно-частного партнерства, в рамках которой в течение шести лет была определена трехэтапная инвестиционная программа. В это время Avia Invest осуществляла полную модернизацию аэропорта, включая создание интеллектуального пассажирского терминала, модернизацию взлетно-посадочной полосы и перрона, многоуровневую парковку и другие улучшения инфраструктуры аэропорта», – отметил представитель компании.

Пресс-секретарь компании Элисон Чемберс отказалась сообщить сумму и другие подробности совершенной сделки. Она сказала, что в сентябре NR Investments представит новые подробности о планах по приобретению Avia Invest и дальнейшему развитию международного аэропорта Кишинева.

Деятельность NR Investments сосредоточена в области инвестиций в инфраструктуру и недвижимость. Предыдущие инвестиции включают Porto Montenegro Marina; комплекс киностудий Korda Studios в Будапеште, Венгрия, а также множество независимых проектов по всему региону.

Советник премьер-министра Молдовы Кристина Бужор заявила, что «у государства не спросили, дает ли оно согласие на эту сделку».

«Это не предусмотрено в концессионном соглашении, подписанном предыдущими правительствами. Мы продолжим настаивать на преследовании тех, кто виновен в концессии аэропорта, совершенной непрозрачным образом и в нарушение интересов государства», – сказала Бужор.

Кишиневский аэропорт был сдан в концессию компании Avia Invest в 2013 году, на 49 лет. С тех пор компания несколько раз сменила собственников. Новое правительство и парламент начали расследование сделки по сдаче аэропорта в концессию. Они не исключают, что сделка, которая была совершена с многочисленными нарушениями, может быть аннулирована.

ИНФОТАГ

Молдавский экспорт нуждается в стимулировании

Коррупция, бюрократия, монополии и избыточные проверки – таковы основные проблемы, с которыми сталкиваются предприниматели Республики Молдова. Это тормозит и увеличение экспорта товаров и услуг. Согласно официальной статистике, поставки молдавских товаров выросли с 2000 года с 471,4 млн долларов США до 2,7 млрд долларов США в настоящее время. Но без привлечения крупных инвестиций и устранения препятствий рост экспорта будет заморожен.

Объем молдавского экспорта в I полугодии 2019 г. вырос на 3,5%, в сравнении с тем же периодом 2018 г., составив \$1 млрд 361,4 млн.

Как сообщили в Национальном бюро статистики, экспорт молдавских товаров за 6 месяцев 2019 г. составил около \$950,6 млн (69,8% от общего объема), увеличившись на 8,4%, в сравнении с аналогичным периодом предыдущего года. В то же время, реэкспорт товаров в январе–июне 2019 г. составил около \$410,7 млн (30,2% от общего объема), что на 6,2% меньше показателя того же периода 2018 г.

При этом, реэкспорт товаров после переработки (одежда, обувь, части обуви, кресла, электропроводка и кабель, другая продукция для автопромышленности, очищенные орехи, стулья и другая мебель, чемоданы, текстильная продукция, игрушки и т. д.) составил 21,9% в общем объеме экспорта, а классический реэкспорт иностранных товаров (лекарства, сигареты, винные дистилляты, виски, джин, водка, ликеры, пиво, топливо, ткани, трикотажные изделия, эфирные масла, парфюмерно-косметические изделия, транспортные средства, мебель и т. д.) – 8,3%. По данным НБС, для экспорта товаров в указанный период чаще всего использовался автотранспорт – 86,6% от общего объема, за ним следует морской транспорт – 7,5%, железнодорожный – 4,3%, воздушный – 1,6%. В целом молдавский экспорт в страны Евросоюза в I полугодии 2019 г., в сравнении с аналогичным периодом 2018 г., сократился на 2,2% – до \$880,2 млн, в страны СНГ – уменьшился

на 2,8% – до \$202,4 млн, а в другие страны – вырос на 35,2% – до \$278,7 млн. Доля стран ЕС в общем объеме молдавского экспорта за указанный период уменьшилась с 68,48% до 64,66%, доля стран СНГ сократилась с 15,84% до 14,87%, а доля других стран увеличилась с 15,68% до 20,47%. При этом, за 6 мес. 2019 г., в сравнении с тем же периодом 2018 г., Молдова увеличила экспорт в Турцию (в 2,4 раза), в Румынию (+9,9%), Германию (+10,1%), Россию (+6,5%), Польшу (+13,1%), Сирию (в 3,9 раза), Швейцарию (+15,4%), Чехию (+18,7%), Индонезию (в 2,2 раза).

ЗЕРНОВЫЕ И СЭЗ – ВОЗДУШНАЯ ПОДУШКА ДЛЯ МОЛДАВСКОГО ЭКСПОРТА

“Экспорт Республики Молдова прекратил свой рост и застыл на уровне 2 миллиардов 750 млн долларов в год. Это после 25% роста на протяжении двух лет (или 580 млн долларов) после кризиса 2014 года. Потом был зафиксирован незначительный рост в 2018 году, когда поставки товаров достигли 2 млрд 750 млн долларов. Рост экспорта на один млрд долларов был обеспечен пятью основными отраслями, вклад которых составил 65%”, – сообщил в своем блоге экономист IDIS Vitorul Вячеслав Ионицэ.

Экономист считает необходимым разблокировать и демонополизировать экспорт зерна. „На мой взгляд, самым большим потенциалом для роста молдавского экспорта обладает производство зерновых и масличных культур, однако основным препятствием являются ограниченные экспортные возможности”, – считает Вячеслав Ионицэ. По его мнению, необходимо наращивание потенциала Свободных экономических зон в плане привлечения иностранных инвестиций в отрасль.

„За восемь лет инвестиции в отрасль через Свободные зоны составили 280 миллионов долларов, было создано свыше 18 тысяч рабочих мест. Ведь в настоящее время СЭЗ обеспечивают 11% от общего объема молдавского экспорта”. Ионицэ считает, что СЭЗ должны стать центрами инноваций и промышленного развития, а для этого необходимо повысить их потенциал в плане привлечения инвестиций.

Вячеслав Ионицэ считает целесообразным слияние СЭЗ, что приведет к увеличению их потенциала привлечения инвестиций.

Виктор УРСУ

Expert – Grup сообщает о годовом росте экспорта товаров и услуг примерно на 13,9% к концу текущего года и замедление роста до 6,9% в 2020.

НЕСОВЕРШЕННАЯ ЮСТИЦИЯ И ПРОВЕРКИ ДУШАТ БИЗНЕС

На прошлой неделе ряд бизнесменов обратились к премьер-министру Майе Санду с предложением облегчить их деятельность.

“Для улучшения делового климата Республики Молдова предприниматели считают, что необходимы меры со стороны властей. Речь идет об учреждении должности омбудсмена по защите прав, независимости судебной системы и имущественной ответственности судей и всех субъектов, допустивших незаконное лишение собственности предпринимателей”, – говорится в обращении.

Бизнесмены требуют отмены норм Налогового кодекса, налагающих Государственную налоговую службу неограниченным правом налагать арест на банковские счета экономических агентов и ввести равные правила для всех (публичного и частного секторов). “Правительство не сделало приоритетом меры по организации и оказанию бизнесу публичных услуг по принципу «единого окна», в том числе единого электронного окна”.

Предприниматели согласны с ужесточением мер в сфере офшоров, но нет необходимости кriminalизации этой деятельности и использования уголовного наказания для представителей деловой среды.

В то же время, для упрощения деятельности предпринимателей надо укрепить информативный, консультативный и превентивный характер проверок, без применения санкций за выявленные незначительные нарушения (не влекущие ущерба) и предоставление достаточного времени для решения проблем. Предлагается разработать и опубликовать он-лайн документы и руководства для экономических агентов, содержащих информацию о правах и обязанностях органов, проводящих проверки, и предприятий, подлежащих проверкам; положения действующего законодательства с указанием, в отдельности для каждого проверяющего органа, возможных нарушений в отношении экономических агентов, административных нарушений, санкций и других мер.

Вячеслав Ионицэ считает целесообразным слияние СЭЗ, что приведет к увеличению их потенциала привлечения инвестиций.

В Молдове выставлен на продажу пакет вновь выпущенных акций Energbank

В Молдове выставлен на продажу пакет из 82 968 (4,1%) вновь выпущенных акций Energbank по начальной цене 212,42 лея за акцию (в целом на 17,62 млн леев). Как отмечается в сообщении банка, акции выставляются на продажу едиными пакетами, в количестве 79 600 и 3368 акций, посредством голосового аукциона, организованного на регулируемом рынке Фондовой биржи Молдовы, который будет проведен в период с 5 по 18 ноября 2019 г.

Акции, выставленные на продажу, могут быть приобретены одним покупателем либо группой лиц, действующих согласованно, которые до соответствующего приобретения получили предварительное разрешение Нацбанка Молдовы, согласно условиям Закона о деятельности банков.

Следует отметить, что ранее Energbank выставил на продажу единым пакетом 192 089 акций (9,6%), посредством голосового аукциона на Фондовой бирже Молдовы, который будет проведен в период с 13 по 26 сентября. Начальная цена указанных акций составляет 238,55 лея за акцию. Таким образом, общая начальная цена продажи 192 089 акций Energbank составит 45,8 млн леев.

Ранее сообщалось, что Нацбанк Молдовы выявил согласованную деятельность в Energbank группы акционеров, которая приобрела и владела 52,77% акций без предварительного письменного разрешения НБМ. Вследствие этого было принято решение о приостановлении некоторых прав этих акционеров: голосование, созыв и проведение общего собрания акционеров, внесение вопросов в повестку дня, выдвижение кандидатов в члены совета общества, исполнительного органа, а также получения дивидендов.

В результате решения НБМ указанные акционеры должны были, согласно действующему законодательству, продать принадлежащие им акции в уставном капитале Energbank, однако они не сделали этого. В этой ситуации их акции были аннулированы, вместо них выпустили новые, которые выставляются на продажу.

Повторное годовое общее собрание Energbank не состоялось из-за отсутствия кворума

Об этом сообщил банк, отметив, что в целом для участия в собрании, которое проводилось в заочной форме, зарегистрировалось 9 акционеров, владеющих 396 664 акциями (21,94% от уставного капитала).

Следует отметить, что в повестку дня собрания были включены вопросы о годовом финансовом отчете банка за 2018 г., об отчете Совета банка за прошлый год, об основных показателях бизнес-плана на 2019 г., о распределении прибыли банка.

Кроме того, предстояло установить размер вознаграждения членам Совета банка по итогам работы 2018 г., утвердить аудиторскую организацию банка на 2019 г. и размер оплаты ее услуг. Как сообщало ранее агентство InfoMarket, чистая прибыль Energbank в 2018 г. составила 50,97 млн леев (-3,6% к 2017 г.).

Energbank создан 16 января 1997 г. 89,5% акций банка принадлежит предприятиям разных форм собственности, а 10,5% – частным лицам. Уставной капитал банка составляет 100 млн леев. Он разделен на 2 млн акций номиналом 50 леев.

Ранее Нацбанк Молдовы выявил согласованную деятельность в Energbank группы акционеров, которая приобрела и владела 52,77% акций без предварительного письменного разрешения НБМ. Нацбанк приостановил некоторые права этих акционеров и обязал их продать свои акции.

Страховая компания Intact Asigurari Generale планирует увеличить свой уставный капитал

По сообщению компании, в частности, решение о проведении 5-й дополнительной закрытой эмиссии акций Intact Asigurari Generale на сумму 3,5 млн леев было принято акционерами на их внеочередном общем собрании.

Право подписки на акции допэмиссии Intact Asigurari Generale имеют все акционеры компании. Подписка будет осуществляться пропорционально доле их акций в уставном капитале компании, который составляет сейчас 21 млн леев. Срок подписки на акции – до 7 октября.

Акционеры уполномочили совет общества принять необходимые меры для утверждения результатов допэмиссии, а также одобрили изменение и дополнение устава общества, которые будут осуществлены в зависимости от результатов подписки на акции допэмиссии и, соответственно, увеличения уставного капитала общества. Акционеры приняли также решение о смене администратора Intact Asigurari Generale и о покрытии убытков компании в 6,5 млн леев с целью увеличения стоимости чистых активов путем осуществления дополнительного вклада в форме денежных средств пропорционально долям, которыми владеют акционеры компании.

Компания Intact Asigurari Generale была создана в апреле 2016 г. на базе действующей с 2012 г. компании Asigurări Generale Vitoriasig, путем внесения изменений в ее учредительные документы. Директором компании является Кэлин Томулец.

InfoMarket